

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 165 (6848)

13 sentyabr 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

**YAP-ın nümayəndə heyəti
Çində beynəlxalq partiyalararası
konfransda iştirak edib**

Keyfiyyətli təhsil: müasir tədris ocaqları

Prinsipial və dəyişilməz mövqe - güzəşt olmayacaq!

**PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVİN
şərtləri qəbul edilməyənə qədər
Ermənistanla sülh sazişi imzalanmayacaq!**

**Füzulidə sönmüş
çıraqlar yenidən
yanacaq**

**Uşaqlarımızı
kim öldürür?**

**Şerti şumda kəsməli,
ya xırmada yabalaşmalı?**

**İlham Hüseynli baş troll
statusundan məhrum olundu**

**Yenə payızdan əvvəl
xəstəliklər gəldi**

Keyfiyyətli təhsil: müasir tədris ocaqları

şəraitlə tanış oldu.

Vurğulayaq ki, STEAM layihəsi Birinci xanım Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2019-2020-ci tədris ilinin əvvəlindən məktəblərimizdə tətbiq edilir. STEAM təhsili praktik məşğələlər vasitəsilə elmi, texniki biliklərin gündəlik həyatda tətbiqini şagirdlərə aşılamaqla yanaşı, onlara mühəndislik sənətləri öyrədir. Bu məktəbin STEAM Mərkəzi də elektron lövhələr, kompüterlər, 3D printerlər, müvafiq öyrədici qurğular, elektron komponentlər və dəftərxana ləvazimatları ilə təmin olunub. Burada, həmçinin mühəndis emalatxanası, kiçik yaşlı uşaqlar üçün zona, təlim və robototexnika otaqları var. Müasir dünyada hər bir ölkənin gələcəyi təhsilin səviyyəsi ilə ölçülür. Təhsildəki nailiyyətlər ölkələrin inkişaf konsepsiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Azərbaycan da bu ölkələr sırasındadır.

tədris avadanlığı ilə təchiz edilir.

Heydər Əliyev Fondu "Yeniləşən Azərbaycanca yeni məktəb", "İnternat məktəblərinin inkişaf proqramı", "Təhsilə dəstək" kimi layihələri də uğurla davam etdirir. Ümumtəhsil məktəblərinin təmir-tikinti işləri son illərdə davamlı olaraq həyata keçirilir və bu, təhsilənlərin tədris şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, tədrisin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Son illərdə çoxlu sayda yeni məktəb binasının və korpusların inşası, mövcud təhsil müəssisələrinin yüksək səviyyədə yenidən qurulması, onların zəruri tədris avadanlığı ilə təchiz olunması təhsil sahəsinin müasirləşdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən işlərin tərkib hissəsidir.

Bu gün paytaxt Bakı ilə yanaşı, ölkəmizin bölgələrində də müasir tipli təhsil müəssisələri

Yeni tədris ilinin başlanmasına sayılı günlər qalıb. Ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də ardıcıl həyata keçirilən uğurlu islahatlar, dövlət proqramları təhsili yeni inkişaf dövrünə qədəm qoymasına səbəb olub. Respublikanın ümumi təhsil müəssisələrində təhsil alan şagirdlərin bilikli, savadlı böyüməsi üçün təhsil müəssisələrində yaradılan şərait dövlətimizin qüdrətli, dinamik inkişafda olduğunu göstərir

İSTİFADƏSİNƏ VERİLİR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 12-də iki min şagird yerlik Xırdalan şəhər 11 nömrəli tam orta məktəbin yeni binasının açılışında iştirak edib. Qeyd edək ki, bu məktəbin layihəsi Xırdalan şəhərinin ərazisindəki təhsil ocaqlarında şagird sıxlığı nəzərə alınaraq dövlətimizin başçısının tapşırıqlarına əsasən, hazırlanıb və

amillərdəndir. Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqəti, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın qayğısı nəticəsində həyata keçirilən proqramlar, layihələr təhsildə əldə edilən uğurların sayını artırır. Təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış müvafiq sərəncamlara əsasən, regionlarda modul tipli məktəblər quraşdırılıb, Bakı şəhəri və onun qəsəbələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və bərpası işləri uğurla həyata keçirilib və bu davam etməkdədir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər təhsil infrastrukturunun müasirləşdirilməsinə və keyfiyyət göstəricilərinin daha da artırılmasına imkan verir.

YENİ TƏDRİS İLİNDƏ MÜASİR MƏKTƏB BİNALARI ŞAĞİRD LƏRİN

uğurla icra olunub.

Məktəb binasının tikintisinə 2021-ci ilin fevral ayında başlanıb və bu ilin sentyabr ayında başa çatdırılıb. Ən müasir avadanlıqla təchiz olunan funksional bina tədrisin yüksək keyfiyyətlə təşkili üçün hər cür şəraitə malikdir. Yeni məktəbdə 74 sinif, 6 informatika otağı, məktəbəqədər 2 hazırlıq otağı, 8 otaqdan ibarət STEAM Mərkəzi, 2 idman zalı, 2 əmək otağı, hərbi hazırlıq, xarici dil, musiqi, rəsm, tibb otaqları, fizika və biologiya kabinetləri, kimya laboratoriyası, kitabxana, yeməxana və 400 nəfərlik akt zalı yaradılıb.

Prezident İlham Əliyev yeni təhsil ocağının məktəbəqədər hazırlıq, ibtidai sinif otaqlarında, biologiya kabinetində, çağırışa qədər hərbi hazırlıq otağında, STEAM Mərkəzində, fizika kabinetində, kimya laboratoriyasında, informatika otağında, idman zalında və yeməxanada yaradılan

Xırdalan şəhəri 11 sayılı tam orta məktəbin ən müasir standartlara cavab verən binasının inşası da bir daha təsdiqləyir ki, ölkəmizdə təhsil islahatları Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində uğurla davam edir.

TƏHSİLƏ AYRILAN PUL GƏLƏCƏYƏ YATIRILAN SƏRMAYƏDİR

Hər bir dövlətin tərəqqisi və gələcəyi onun təhsil səviyyəsi ilə birbaşa bağlıdır. Bu sahəyə qoyulan investisiya gələcəyə yatırılan sərmayə deməkdir. Dövlətimiz bu baxımdan, hazırda dünyada lider ölkələrdən biridir. Həç bir ölkədə qısa müddət ərzində bu sayda məktəb tikilməyib və yenidən qurulmayıb. Çox mühüm amillərdən biri də odur ki, yeni yaradılan və əsaslı təmir olunan təhsil müəssisələri ən

ri şagirdlərin ixtiyarına verilir. Ölkənin bütün regionları kimi Şamaxı, İmişli və digər rayonlarında da yeni tipli məktəblər istifadəyə verilib. Yeni açılan məktəblərdə müasir tədris avadanlıqları ilə təchiz olunmuş sinif otaqları, laboratoriya, kompüter otağı, akt zalı, idman zalı, hərbi hazırlıq otağı və kitabxana var. Görülən işlər deməyə əsas verir ki, təhsil müəssisəsində şagirdlərin elmin sirlərinə dərinlən yiyələnmələri üçün hər tərəfli yüksək səviyyədə şərait mövcuddur.

Nəzakət Ələddinqızı

Bəli, ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan-Ermənistan sülh gündəliyi ətrafında intensiv görüşlər davam edir. Və bu gün ikinci Qarabağ müharibəsinin Qalib Sərkərdəsi, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının Ermənistanla aparılan sülh danışıqları prosesində ortaya qoyduğu dəyişməz, qətiyyətli mövqeyi bir daha göstərir ki, məğlub ölkə ilə yalnız məlum 5 prinsip əsasında hazırlanılan sazişə imza atılacaq. Çünki Azərbaycan Qalib tərəf kimi prosesi öz diktəsi ilə idarə edir, Ermənistan isə müxtəlif bəhanələr gətirib vaxt udmaq istəsə də buna nail ola bilmir. Səbəb isə bölgədə marağı olan güclər Cənubi Qafqazda sülhün və təhlükəsizliyin tez bir zamanda təmin olunmasında israrlıdır. Və bu gün dünya birliyi də Azərbaycanın haqlı tələbini aydın şəkildə dəstəkləyir. Tərəflər arasında aparılan sülh danışıqları isə həm Rusiyada, həm də Avropada reallaşır. Bir sözlə .

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV SÖZÜNÜ DEDİ - BEŞ PRİNSİP, RUSİYAYA MESAJ, BRÜSSELİN VASİTƏÇİLİYİ...

2023-cü ilin 6 ayının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədə Prezidenti İlham Əliyev sülh danışıqları ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyinin dəyişməz olduğunu vurğulayaraq bildirdi ki, irəli sürülən prinsipə əsaslanan sülh müqaviləsi imzalana bilər: "Bizim sülh danışıqları ilə bağlı mövqeyimiz aydındır, məntiqlidir, beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Hesab edirəm ki, bu prinsipə, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında sülh müqaviləsi imzalana bilər". Belə imkanların olduğunu hesab etdiyini vurğulayan dövlətimizin başçısı deyib: "Son danışıqlar raundları və bir neçə gündən sonra nəzərdə tutulan yüksək səviyyəli təmaslar bir məqsədi güdür ki, biz sülh anlaşmasına daha da yaxınlaşaq. Biz bunu arzulayırıq, bunu təşəbbüskar kimi irəli sürmüşük". Dövlətimizin başçısı deyib ki, ancaq hər şey bizdən asılı deyil, qarşı tərəf də buna hazır olmalıdır və sözdə ifadə etdiyi prinsipləri kağız üzərinə də keçirməlidir. Bəli, iki ilə yaxındır ki, davam edən və iki istiqamətdə aparılan

Prinsipial və dəyişilməz mövqe - güzəşt olmayacaq!

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEVİN şərtləri qəbul edilməyənə qədər Ermənistanla sülh sazişi imzalanmayacaq!

Bir yandan Brüssel prosesinə sadıq olduğunu bildiren, hətta görüşlərdə progressiv irəliləyişlərə belə "hə" deyən rəsmi İrəvan sonradan tamam fərqli şeylər danışır. Bir tərəfdə sülhdən, ərazi bütövlüyünün tanınmasından, delimitasiya və demarkasiyanın vacibliyindən bəhs açan Ermənistan nəticədə üzərinə götürdüyü öhdəliklərə riayət etmir. Azərbaycan torpaqlarında hələ də erməni silahlı birləşmələri mövcuddur. Eyni zamanda, həmin silahlı birləşmələr vaxtaşırı müəyyən təxribatlar törədir və sülh prosesinin yekunlaşmasına mane olur. Bu qeyri-müəyyənlik isə bütövlükdə, prosesin sürətlənməsini, sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasını ləngidir. Amma bu kimi "mövqe" Ermənistan üçün yaxşı gələcək vəd etmir. Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidentinin açıqlamasında Ermənistanla yönəlik açıq xəbərdarlıq mesajı da yer alır.

Dövlət başçısı Ermənistanı sülh və savaşa arasında prinsipial seçim etməyə çağırır. Sülh sazişi imzalanana qədər sülh vəziyyətinin olmayacağını bəyanlayır. Yeni, Ermənistan sülh istəyirsə, sülh sazişini mütləq ən qısa zaman ərzində imzalamalıdır. Azərbaycan Prezidenti rəsmi İrəvandan sülh sazişi ilə bağlı müsbət reaksiya gözlədiyini qabardır: "Çünki, əgər, bizim Ermənistanla sülh sazişimiz olmasa, bu, o deməkdir ki, sülh də yoxdur. Təkcə iki ölkə arasında deyil, həm də Cənubi Qafqazda sülh yoxdur. Bizə sülh və dayanıqlı inkişaf, proq-

nozlaşdırılma, sıfır müharibə riski lazımdır, bizə müharibə lazım deyil. Bizə əvvəl də müharibə lazım deyildi". Bəli, həqiqət budur ki, qalib tərəf kimi Azərbaycan sülh sazişinin imzalanması üçün əlindən gələni, öhdəsinə düşəni reallaşdırmağa tam hazır vəziyyətdədir. Yeni Azərbaycan Prezidenti Vətən müharibəsində əldə edilən zəfərdən sonra bölgədə sülh və əməkdaşlığa nail olmaq üçün postmüharibə dövründə də sülh kontekstində regionla bağlı çətin geosiyasi maraqlar şəraitində diplomatik liderliyini, məharətini sərgiləməyə davam edir. Savaştan sonra hərbi potensialını gündən-günə gücləndirən, sərhəddəki mövqelərini daha da möhkəmləndirən Azərbaycan sülhün, qarşılıqlı olaraq bir-birlərinin ərazi bütövlüyünü tanıyaraq Cənubi Qafqazda sabitliyin bərqərar olması üçün addımlar atır. Bununla yanaşı, prosesin alternativinin nə ilə nəticələncəyini də Ermənistanla göstərməklə deyir ki, sülh sazişinin imzalanmaması Ermənistan üçün böyük fəlakət olacaq: Ya 5 prinsipi qəbul edib sülh sazişi imzalanmalı, ya da "dəmir yumruq" yenidən işə düşməlidir.

Bir sözlə, Ermənistanla təklif olunan prinsiplər sülh sazişi üçün təməl olmalıdır. Və bu gün Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı düzgün xarici siyasət Cənubi Qafqazda sülh gətirmək nöqtəyi-nəzərindən uğurlu bir siyasətdir. Bundan sonrakı münasibətlərdə də Azərbaycan bu mövqeyini qoruyub, saxlayacaq. Çünki Azərbaycan Prezidentinin apardığı siyasət regionumuza sülh və firəvanlıq gətirəcək. Beləliklə, bütün bunlar onu göstərir ki, regionda vəziyyətə diktə edən tərəf Azərbaycandır və ölkəmizin atdığı addımlar beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Və Azərbaycan öz sülh təşəbbüslərinə adekvat cavab tələb edir və bizim buna tam haqqımız çatır. Çünki haqq-ədalət də, beynəlxalq hüquq da bizim tərəfimizdədir. Biz heç kimin ərazisinə göz dikmirik və öz halal torpaqlarımızın bir qarışını da heç kəsə verməyəcəyik. B u

nailiyyətlər isə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin böyük sərkərdəlik məharəti, güclü iradəsi və qətiyyəti, nəhayət diplomatik siyasətinin reallığıdır.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) nümayəndə heyətinin Çin Xalq Respublikasına səfəri davam edir.

Sentyabrın 12-də nümayəndə heyətinin rəhbəri, Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Ziyafət Əsgərov Çinhay Əyalətinin Partiya Komitəsinin katibi, Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin (ÇKP MK) üzvü Çen Qanın bu ölkədə səfərdə olan xarici nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri ilə görüşündə iştirak edib. Görüşdə Çin Xalq Respublikasının inkişaf yolundan və qazanılan nailiyyətlərdən, həmçinin qarşıda duran hədəflərdən ətraflı bəhs edilib. ÇXR-in Sədri, ÇKP-nin baş katibi Si Cinpinin yeni dövrdə Çin xüsusiyyətli sosializm haqqında ideyalarının mahiyyəti və praktiki əhəmiyyəti barədə geniş məlumat verilib.

Görüşdən sonra nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri üçün nahar verilib. Nahara qatılan YAP nümayəndə heyətinin rəhbəri Ziyafət Əsgərovun ÇKP Mərkəzi Komitəsinin üzvü, ÇKP MK-nın Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, nazir Liu Ciençao ilə söhbəti zamanı Azərbaycan ilə Çin arasındakı dostluq münasibətlərinin inkişaf səviyyəsindən məmnunluq ifadə olunub, ölkə liderlərinin əlaqələrin dərinləşməsində müstəsna rolunun əhəmiyyəti vurğulanıb.

YAP-ın nümayəndə heyəti Çində beynəlxalq partiyalararası konfransda iştirak edib

Həmçinin Azərbaycan-Çin münasibətlərinin hazırkı durumu və perspektiv imkanlardan danışılıb. Azərbaycanın "Bir kəmə, bir yol" layihəsini dəstəkləyən ilk ölkələrdən biri olduğu xatırladılıb, Zəngəzur dəhlizinin reallaşdırılmasının regional və beynəlxalq önəmi diqqətə çatdırılıb. Söhbət zamanı Çin və Azərbaycanın ölkələrin ərazi bütövlüyü məsələsində sərgilədikləri mövqeyin dəyişməz olduğu vurğulanıb. Eyni zamanda,

YAP-ÇKP əlaqələrinin iki ölkə arasındakı münasibətlərin inkişafındakı rolundan söz açılıb. Daha sonra YAP-ın nümayəndə heyəti

"Çin modernləşməsi: cəmiyyət və təbiətin harmoniyası" adlı sərgini ziyarət edib, eyniadlı partiyalararası beynəlxalq konfransda iştirak edib. Konfransda Çin modernizasiya-

sının səciyyəvi xüsusiyyətləri barədə təqdimat olub. Çıxışlar zamanı vurğulanı ki, Çin modernləşməsi yeni inkişaf modelidir və xalqların xoşbəxt gələcəyinə hesablanıb. Bundan başqa, Çinin ekologiyasının qorunması sahəsində gerçəkləşdirdiyi layihələr haqqında ətraflı məlumat verilib.

Həmin gün YAP-ın nümayəndə heyəti Sançyanyuan Təbiət Qoruğu və Ekologiya üzrə Böyük Məlumat Mərkəzini də ziyarət edib.

Füzulidə sönmüş çıraqlar yenidən yanacaq

İllər öncə yurd-yuvasından didərgin düşənlər öz dogma yurdlarına dönüş edirlər. Bu, başqa bir qayıdışdır. Zəfər qazanaraq öz torpaqlarını azad etmiş xalqın yurd-yuvasına dönüşüdür. Sönmüş çıraqları yandıraraq, yeni həyata uzun illərin ağrı-acısını yaşamış insanlar olaraq başlayacaqlar. Daha bir köç karvanı insanlara bu sevinci yaşatdı. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, yenidən qurulan Füzuli şəhərinə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı davam edir. Növbəti köç karvanı ilə Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksindən yola salınan 24 ailə Füzuliyə çatıb. Yenidən çiçəklənən Füzuli doğma sakinlərini qarşılamğa davam edir. 24 ailə olmaqla, 92 nəfər Füzuli sakini doğma yurduna qovuşub. Bu sevinci yaşayan hər bir kəs - Füzuli sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya, torpaqlarımızı işğaldan azad edən rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdardılar. Bununla da Füzuli şəhərində 119 ailə olmaqla, 441 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib. Qarşıdakı günlərdə Füzuli şəhərinə ailələrin

yaşayan insanların acı talelərinə bir sevgi, əbədi bir dünya bəxş etdi. Viran qalmış yurd yerlərinə əzəli sakinlər artıq sahibdirlər. Aylarını, illərini bir gün yenidən doğma yurdlarımıza qaydacağıq ümidi ilə yaşayan doğmalarımız bu gün Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad olunan torpaqlarımıza qovuşurlar.

Laçının Zabux kəndi də bu sevinci yaşadı. İlk mərhələdə 88 nəfərdən ibarət 20 ailə Zabuxa köç etdi. Bakıdan, Lökbatandan Zabuxa yol alan karvan məcburi köçkünləri neçə ilin həsrətindən sonra el-obası ilə görüşdü. Ailə tərkibinə uyğun olaraq, onlardan 4-ü ikiotaqlı, 4-ü üçotaqlı, 8-i dördotaqlı, 4-ü beşotaqlı mənzillə təmin olunub. Həmin ailələr indiyədək Bakı və Sumqayıt şəhərlərində, Abşeron rayonu ərazisində müvəqqəti məskunlaşma yerlərində yaşayıblar. Qeyd edək ki, ümumi sahəsi 81 hektar olan Zabux kəndinə 245 ailənin köçürülməsi nəzərdə tutulur. Kənddə 50 yerlik uşaq bağçası, inzibati bina, tibb məntəqəsi inşa edilib. Əlbəttə ki, Laçın Azərbaycan dövlətinin və xalqının quruculuq əzminin daha bir nümunəsidir. İşğaldan azad olunduqdan dərhal sonra Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə bütün Qarabağ və Şərqi Zəngəzur kimi, Laçında da nəhəng

köçürülməsi davam edəcək. Xatırladaq ki, cari ilin avqustun 18-də Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksindən Füzuli şəhərinə ilk köç karvanı yola salınıb. Evlərin bölgüsü məcburi köçkünlərə yeni yaşayış sahələrinin verilməsinin hazırda qüvvədə olan qaydaları əsasında, şəffaflıq və ədalətlik prinsipləri əsasında püşkatma ilə aparılıb.

"SANKİ VƏHŞİ BİR QƏBİLƏ BU ŞƏHƏRİ ZƏBT ETMİŞDİR"

Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusu işğal altında olan ərazilərimizi düşməndən azad edərək, tariximizə Qələbə yazdı. Bu gün Azərbaycan torpaqlarında üçrəngli bayrağımız dalğalanır. Azərbaycan ordusunun əzmi, qətiyyəti, peşəkarlığı, vətənpərvərliyi təcavüzkar erməniləri torpaqlarımızdan təmizlədi. Noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistanın baş nazirinin birgə imzaladığı bəyanatla, 10 noyabr 2020-ci il tarixində Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması elan olundu. Əlbəttə ki, rəşadətli ordumuzun bölmələrinin işğaldan azad olunan rayonlarda Azərbaycan bayrağını qaldırması bizlərə fəxarət hissinə yaşatdı. 44 günlük Vətən müharibəsində ordumuz qələbə tariximizi yazdı. Elə ilk gündən - 27 sentyabr tarixində Füzuli rayonunun Qaraxanbəyli, Qərvənd, Kənd Horadiz, Yuxarı Əbdürrəhmanlı kəndləri, Cəbrayıl rayonunun Böyük Mercanlı, Nüzgar kəndləri, Ağdərə və Murovdag istiqamətlərində yüksəkliklər, 3 oktyabrda Tərtər rayonunun Suqovuşan və Talış kəndləri, Cəbrayıl rayonunun Mehdi, Çaxırlı, Aşağı Maralyan, Şəybəy, Quycaq kəndləri, Füzuli rayonunun Aşağı Əbdürrəhmanlı kəndi, 4 oktyabrda Cəbrayıl şəhəri və rayonun Karxulu, Şükürbəyli, Yuxarı Maralyan, Çərəken, Daşkəsən, Horovlu, Decal, Mahmudlu, Cəfərabad kəndləri işğaldan azad olundu. Hər gün qələbə sevinci ilə yaşayırdıq. Ardıcıl olaraq Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan bizə qələbə xəbərlərini çatdırırdı. 17 oktyabr tarixi. Bu gün isə Füzuli rayonunun Qoçəhmədli, Çimən, Cuvanlı, Pirəhmədli, Musabəyli, İşıqlı, Dədəli kəndləri və Füzuli şəhəri işğaldan azad olundu. Hər kəs bu sevinci göz yaşları ilə qarşıladı və yaşadı. Əlbəttə ki, Füzuli əməliyyatı Azərbaycan Ordusunun ikinci Qarabağ müharibəsində cənub-şərq cəbhəsində baş vermiş ən əhəmiyyətli döyüşlərdən biri kimi tarixə düşdü.

Bu qələbənin qazanılmasında Azərbaycan

xalqının əzmi və iradəsi, iqtisadi gücü, müasir ordu quruculuğu və xalq-iqtidar birliyi mühüm amillər oldu. Cənab Prezident onu da bildirmişdir ki, bəziləri hesab edirdi ki, Füzuli şəhərinin işğaldan azad etmək mümkün deyil. Hətta ən tanınmış hərbi mütəxəssislər də belə fikirdə idi ki, Füzulini götürmək, onu işğaldan azad etmək üçün bəlkə aylarla vaxt lazım olacaq və bu əməliyyat uğurla nəticələnməyəcək-nəticələnməyəcək hələ böyük sual altında idi: "Ancaq müzəffər Azərbaycan Ordusu bu şərəfli missiyanın öhdəsindən gələ bildi və qısa müddət ərzində Füzuli rayonunun əksər kəndləri və Füzuli şəhəri düşmənin tapdağından azad edildi. Füzuli şəhəri deyəndə, əlbəttə, biz hamımız bilməliyik ki, şəhərdən bir şey qalmayıb, əsər-əlamət qalmayıb, bir dəne də salamat bina qalmayıb. Çünki otuz il ərzində o vəhşilərin əlində idi, yırtıcı heyvanların əlində idi, çaqqalların əlində idi. Bütün binalar sökülüb, dini abidələrimiz sökülüb, hər şey talan edilib, evlərin dam örtükləri, pəncərələri, əşyaları, hər şey. Sanki vəhşi bir qəbilə bu şəhəri zəbt etmişdir".

1988-ci ildən başlayan Ermənistan təcavüzünə qarşı mübarizədə minlərlə füzulili döyüşmüş, yüzlərlə füzulili şəhid olmuş, yaralanmış, itkin düşmüşdür. Füzulinin 1.100-dən çox şəhid və itkini, 113 girovu, 1450 nəfər müxtəlif dərəcəli əlili var. Füzuliyə erməni təcavüzü nəticəsində 36.361 nəfər uşaq zərər çəkmiş, onlardan 155 nəfəri yetim qalmışdır. 23 Avqust 1993-cü ildə Füzuli Ermənistan ordusu tərəfindən işğal olunmuşdur. 55 min nəfərə yaxın füzulili öz doğma torpaqlarından qovulub. Lakin Azərbaycan ordusunun 1994-cü ilin dekabr ayında başladığı Horadiz əməliyyatı nəticəsində işğal olunmuş 21 kənd və strateji cəhətdən əhəmiyyətli Horadiz qəsəbəsi işğaldan azad edildi. Azərbaycan ordusu daha sonra Füzuli şəhərinin işğaldan azad olunması üçün hücum keçsə də, bu əməliyyat uğursuzluqla nəticələndi.

ABADLIQ-QURUCULUQ MEYDANINA ÇEVİRİLƏN FÜZULİ

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin işğaldan azad olunan ərazilərimizə hər bir səfəri və görülən işlərlə tanışlıq bu ərazilərin tezliklə abadlaşmasından xəbər verir. Bu gün işğaldan azad olunan digər ərazilərimiz kimi, Füzuli də abadlıq-quruculuq meydanına çevrilib. Ən əsası isə onu qeyd edək ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi bu ərazilərin müasir zamanın tələblərinə uyğun qurulmasına və Böyük Qayıdışımız

la əzəli Qarabağ torpağında insanların rahat, fəxrli yaşamasına istiqamətlənib. Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad olunan ərazilərimizə hər bir səfəri tarixi hadisələrlə yadda qalır. Böyük Qayıdışımız uğurla yerinə yetirilir. Artıq işğaldan azad olunan ərazilərimizin əzəli sakinləri öz dədə-baba yurdlarına qayıdırlar. İnsanların doğma yerlərdən səsləri eşidilir. Təkcə Qarabağ regionuna 2026-cı ilə qədər 140 min insanın dönməsi nəzərdə tutulur. Bildiyimiz kimi, Ağdamda Xıdırlı kəndinin dövlət başçısı tərəfindən ötən il təməli qoyulmuşdur. Ağdam şəhərinin mərkəzindən 3 kilometr məsafədə yerləşən Xıdırlı kəndində 5990 nəfərin (1500 ailə) məskunlaşması planlaşdırılıb. Layihələndirilən ümumi ərazi 418 hektardır. Burada məskunlaşacaq əhalinin yaşayış yükünü nəzərə alaraq, məhəllələrin salınmasının birinci mərhələsi üçün 160 hektar torpaq sahəsi ayrılıb. Birinci mərhələdə kəndə 2951 nəfərin köçürülməsi üçün 719 fərdi evin tikilməsi planlaşdırılır. Kənddə əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün də hər cür şərait yaradılacaq. Burada mədəniyyət və əyləncə mərkəzləri, dini, xidmət, kommersiya müəssisələri, iqtisadi inkişaf obyektləri, təhsil, idarəetmə və kənd təsərrüfatı sahələri üzrə ümumilikdə 2595 nəfərin işlə təmin olunması planlaşdırılır. Ağdam şəhərinin təsdiq edilmiş Baş planına uyğun olaraq, əhalinin səmərəli və yüksək həyat səviyyəsini təmin etmək məqsədilə müasir tələblərə cavab verəcək yaşayış məhəllələrinin salınması ilə yanaşı, burada işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması hədəfinə uyğun olaraq, məhəllədəki binaların enerji təchizatında alternativ enerji mənbələrindən istifadə üzrə konseptual həllər işlənmişdir. Bütün bunlarla yanaşı, Ağdam şəhərində 2-ci yaşayış məhəlləsi salınır.

ƏZƏLİ TORPAQLARIMIZA QAYIDIŞ ACI TALELƏRƏ BİR SEVGİ, ƏBƏDİ BİR DÜNYA BƏXŞ ETDİ

Vətən müharibəsində qazandığımız Zəfərdən üç ilə yaxın bir zaman ötməsinə baxmayaraq, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə abadlıq və quruculuq işləri uğurla və davamlı şəkildə həyata keçirilir. Keçmiş məcburi köçkünlər öz əzəli torpaqlarına, doğma diyarlarına qayıdırlar. Ağal, Talış kəndlərinə, daha sonra Laçın və Füzuliyə qayıdış Bu qayıdış insanların neçə illik həsrətinə son qoydu. 44 günlük Vətən müharibəsi 30 ilə yaxın öz ata-baba yurdundan uzaq düşən, əzəli torpaqlarımızın həsrəti ilə

bərpa və yenidənqurma işlərinə başlanılıb. Baş plana əsasən, şəhərdə ümumilikdə 700 bina bərpa edilir. Onlardan 620-si fərdi ev, 9-u çoxmənzilli yaşayış binasıdır. Eyni zamanda, 71 inzibati bina yenidən qurulur. Laçında indiyədək bir sıra infrastruktur layihələri icra edilib. Şəhər ərazisində 7 park salınır ki, onların da artıq ikisində işlər tamamlanıb. İdman kompleksi və Hərkəti çayının ətrafında çimərlik-istirahət mərkəzi salınır. Eyni zamanda, yollar relyefə uyğun olaraq genişləndirilib, işıqlandırma işləri görülüb. Şəhərin işıqlandırılması müasir modelə tam uyğunlaşdırılıb. Təkcə yol və binalar deyil, məkanın real coğrafi relyefini əks etdirən sal qayaların, yüksək zirvələrin, sıldırımların işıqlandırılması da Laçının gözəlliyini əks etdirir.

İŞĞALDAN AZAD OLUNAN ƏRAZİLƏRİMİZ ZAMANIN TƏLƏBLƏRİNƏ UYĞUN QURULUR

Ağal və Talış kəndlərindən sonra əzəli torpaqlarımızın sahibləri olan laçınlıların da bir qismi öz yurdlarına qayıtdılar. Mayın 28-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Laçın şəhərinə qayıdan əhali ilə görüşərək "Bu gün Laçın şəhərinin sakinləri uzun fasilədən sonra öz doğma şəhərinə qayıdıblar və bu münasibətlə həm sizi, həm də bütün Azərbaycan xalqını təbrik etmək istəyirəm", - deyərək bildirmişdir. Bu, Azərbaycanın iqtisadi gücünün, dinamik inkişafının göstəriciləri sırasındadır. Artıq Laçın şəhərinin Baş planı hazırlanıb və bu Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişi əsasında Bakı Dövlət Layihə İnstitutu tərəfindən beynəlxalq məsləhətçi şəhərsalma qrupu - İsveçrənin "SA Partners" şirkətinin iştirakı ilə hazırlanıb. Laçının özünəməxsus füsunkar təbiəti və rəngarəng landşaftı nəzərə alınaraq şəhərin turizm məkanı kimi inkişaf etdirilməsinə, fəal rekreasiya, idman, açıq hava istifadəsi və sağlam həyat imkanları olan canlı və cəlbədi regional mərkəzə çevrilməsinə şərait yaradılacaq.

Bu gün işğaldan azad olunan ərazilərimiz abadlıq-quruculuq meydanına çevrilib. Ən əsası isə onu qeyd edək ki, işğaldan azad olunan ərazilərimizdə kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi bu ərazilərin müasir zamanın tələblərinə uyğun qurulmasına və Böyük Qayıdışımızla əzəli Qarabağ torpağında insanların rahat, fəxrli yaşamasına istiqamətlənib.

Zümrüd BAYRAMOVA

Cinayətə görə CAVABVERMƏ ZAMANI ÇATIB

Qubadlı rayonunun Məlikəhmədli kəndində və Zəngilan rayonunun Vəcnəli kəndində Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş Azərbaycan vətəndaşlarına məxsus olduğu iddia edilən meyitlərin qalıqlarının ekskumasiya edilməsi ilə bəzi məqamlar ortaya çıxır və bununla bağlı məsələlər diqqəti cəlb edir. Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu tərəfindən tamamilə haqlı və qanuni olaraq Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin soyqırımıyla bağlı 103-cü, əhalinin deportasiyası və ya məcburi köçürülməsi ilə bağlı 107-ci, qəsdən adam öldürmə 120.2.12-ci və digər eyni dərəcədə ağır normativ xarakterli cinayət əməlləri ilə cinayət işlərinin başlanması heç də təsadüfi deyil. Artıq tam şəkildə araşdırma aparılır və ciayətlərə görə qanun qarşısında cavab verməyin tam zamanı çatıb.

Tapıntılar və ekskumasiya nəticəsində üzə çıxan faktlar şok salıcıdır və işğalçıların qeyri-insani xarakterini, mahiyyətini ortaya qoyur. Sözsüz ki, vandalların Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı törətdikləri faktlar təkcə bu deyil və belə faktlarla defərlə rastlaşmışıq. Bu cür sarsıdıcı tapıntı bir neçə dəfə ortaya çıxıb və hər biri erməni vandallığının, vəhşiliyinin sübutudur. Xatırladığımız kimi, ötən ilin martında da Azərbaycanın əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat vermişdi ki, Azərbaycan ordusunun əsgərləri Xocalı rayonunun Fərrux kəndi yaxınlığında mühəndis işləri apararkən meyitlərin qalıqlarını aşkar ediblər. Tapılan meyit qalıqları ötən əsrin 90-cı illərində Fərrux yüksəkliyi uğrunda gedən döyüşlərdə itkin düşmüş 62 hərbi qulluqçudan üçünə aid olduğu güman edilir. Diqqətə çatdıraraq ki, ötən əsrin 90-cı illərində təkcə Fərrux yüksəkliyində deyil, həmin yüksəklik yaxınlığında yerləşən Pirlər kəndində 46 Azərbaycan hərbiçisi, Əliağalı kəndi yaxınlığında isə daha 11 nəfər itkin düşüb. Heç şübhəsiz ki, onlara qarşı da belə vandallıq törədilib və bu cinayətlərə görə də erməni vandalları, cinayətkarları cavab verməli olacaqlar, özü də qanun qarşısında.

Nəzərə çatdıraraq ki, Azərbaycan tərəfinin itkiləri ilə bağlı rəqəmlər erməni işğalçılarının vəhşiliklərini, qəddarlığını, qaniçənliyini bir daha sübut edir. Ümumiyyətlə, hazırda Qarabağda ötən əsrin 90-cı illərindən bəri 4 mindən çox azərbaycanlı itkin düşmüş hesab olunur. Bu bir xırda rəqəm sayıla bilməz. Bunun üstündən keçmək, nəzərə almamaq mümkün deyil. Çünki çox böyük rəqəmdir və soyqırım kimi tanınan cinayətkarlığın əsl sübutu, isbatıdır. Təsədüfi deyil ki, rəsmi Bakı defərlə İrəvanı bu azərbaycanlıların taleyi ilə bağlı məlumatı gizlətməkdə ittiham edib, özü də haqlı olaraq ittiham edib. Amma görünən odur ki, Ermənistan tərəfi bununla bağlı cavab verməkdən yayınmaq fikrindədir, çünki bunun ağır cinayət olduğunu ermənilər özləri də çox yaxşı bilirlər. Hətta Azərbaycan tərəfi beynəlxalq ictimaiyyətə müraciət edərək problemin həllinə yardım da istəyib. Amma yenə də görünən odur ki, susmaqla işlərini bitmiş hesab edirlər. Təbii ki, sona qədər belə davam edə bilməz və bunun bir cavabdehliyi, cinayətə görə qanun qarşısında cavab vermək gərəkdir.

Təəssüf ki, azərbaycanlılara qarşı, özü də Azərbaycan torpağında belə açıq-aşkar, dəhşətli cinayətlər törədildiyinə görə Ermənistanla qarşı hələ də

heç bir sanksiya tətbiq edilməyib. Sanksiyaların tətbiq edilməməsi, qanunsuz hərəkətlərə, ələlxüsə da cinayət əməllərinə görə cəzasızlıq səbəbindən Ermənistan tərəfi məsələlərin heç birinə bu zamana qədər məhəl qoymayıb. Bil-diyimiz kimi, 30 ilə yaxındır ki, işğalçı qüvvələrin Azərbaycan ərazisindən tam, dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını açıq şəkildə tələb edən BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü il tarixli dörd qətnaməsinə Ermənistan tərəfindən məhəl qoyulmayıb. Yəni əməl edilməyib. Bu isə təsadüfi və səbəbsiz deyildi. Səbəb də məhz qanunsuzluğa, cinayət əməllərinə görə cavab verilməməsi, məsuliyyətə cəlb edilməməsi, qanun qarşısında ittiham olunmamaqdır. Məhz elə bu səbəbdən də artıq cinayətə görə cavab vermə zamanı çatıb. Bunu ələlxüsis dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq təşkilatlar nəzərə almalıdırlar ki, törətdiyi cinayətlərinə görə Ermənistan tərəfi cavab verməyə bundan sonra da çəkinmədən cinayət əməllərinə əl atmaqdan çəkinməz. Bu isə təbii ki, təkcə Azərbaycan cəmiyyəti üçün deyil, bütövlükdə dünya ictimaiyyəti üçün diqqətdən yayınacaq məqam deyil. Çünki törədilən cinayətlər insanlığa qarşıdır və buna görə mütləq qanun qarşısında cavab verilməlidir.

Ən acınacaqlı, ən təəssüf doğuran məqam əlbəttə ki, Ermənistanın bu qəddər barbar, bu qədər qeyri-sivil mahiyyətini açıq-aşkar nümayiş etdirdiyi halda, beynəlxalq strukturlar tərəfindən bu ölkəyə qarşı bir dənə də sərt addımların atılmamasıdır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonu ərazisində qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələri hələ də hansısa yollarla saxlanılmaqdadır, başqalarını yerləşdirilməkdədir və bunu hələ də əl bil dünya görə bilməyib. Rəsmi İrəvan hələ də Azərbaycanın həmin ərazilərindəki qanunsuz silahlı dəstələri maliyyələşdirir və bundan çəkinmir də. Sözsüz ki, bütün bunlar tərribatçılıq əməlləridir. Belə tərribatçılıq əməllərinə ermənipərəst siyasətçilərin dəstək verməsi qəbul edilən deyil, çünki insanlıq üçün faciə törətməyin dəstəklənməsi ümumiyyətlə ağla sığan deyil. Amma bunun da bir sonu olmalıdır və görünür artıq cavab verməyin zamanıdır.

Azərbayca tərəfi düz 30 ilə yaxın müddətdə BMT-nin məlum dörd qətnaməsinin icrasını gözləsə də bunun bir nəticəsi olmadı. Əksinə, Ermənistan tərəfi belə olduğu təqdirdə yeni-yeni torpaqların işğalına niyyətəndilər və tərribat törətməkdən çəkinmədilər də. Sözsüz ki, Azərbaycan artıq ötən əsrin 90-

cı illərində olan gücsüz bir ölkə deyil və Ermənistan tərəfinin törətdikləri tərribatlara cavab olaraq, öz torpaqlarını öz gücü, qüdrəti hesabına işğaldan azad etdi. Özü də ən qısa zamanda. Cəmi 44 gün ərzində işğal olunmuş ərazilərimiz Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti, siyasi iradəsi, rəhbərliyi, eləcə də Azərbaycan Ordusunun rəşadəti, şücaəti və bir də xalqımız həmrəyliyi, birliyi sayəsində işğaldan azad edildi. Bunu bütün dünya ictimaiyyəti müşahidə etdi, gördü. Gördü ki, Azərbaycan öz torpaqlarını, ərazi bütövlüyünü, suverenliyini, haqq və hüquqlarını müdafiə etmək əzmindədir. Onu da gördü ki, ölkəmiz haqlı mübarizəyə başladığı zaman kimsə mane ola da bilmədi və heç bundan sonra da mane ola bilməz. Deməli, indi artıq aparılan araşdırmalar, tapılan, ekskumasiya edilən cəsədlər üzərində vəhşilik, cinayətkarlıq əməllərinə görə Ermənistan tərəfinin cavab verməsi məsələsində də ölkəmizin qətiyyətli olacağına kimsədə şübhə qala bilməz. Bu baxımdan, çox güman ki, Ermənistan tərəfinin törətdiyi cinayət əməlləri, erməni vandallarının vəhşiliklərinə artıq beynəlxalq miqyasda dırnaqarası baxıla bilməz. Əks halda bunun nə demək olduğunu yəqin ki, beynəlxalq təşkilatlar da, dünya ictimaiyyəti də çox yaxşı başa düşür.

Qərb siyasətçilərinin, ələlxüsə rəsmi Bakıya təzyiq göstərməyə çalışan, can atan beynəlxalq təşkilatların erməni vandallarının vəhşiliklərinə, Ermənistan tərəfinin cinayətkar əməllərinə, cinayətlərinə adekvat cavab verməsinin tam vaxtıdır. Dünya ictimaiyyəti, beynəlxalq təşkilatlar, ümumiyyətlə, hər kəs belə bilməlidir ki, cinayətlər törədən, vəhşiliklərə imza atan işğalçı ölkəyə deyil, işğalın qurbanı olan ölkəyə təzyiqlər edilməsi ən böyük rüsvayçılıqdır. Ermənistanı törətdiyi külli miqdarda cinayətlərə görə hələ də qınamamaq biabırçılıqdır. Bu rüsvayçılıq, bu biabırçılıq isə əlbəttə ki, sonsuza qədər davam edə bilməz və həmin beynəlxalq təşkilatlar da bilirlər ki, qanunsuzluğa, cinayətə görə cavab tələb edilməməsi, artıq hər birinin öz imicini yoxa çıxarması deməkdir. Heç şübhəsiz ki, bu məqamda nə həmin o beynəlxalq təşkilatlar, nə də ümumilikdə dünya ictimaiyyəti cinayətkarlığa artıq barmaqarası baxa bilməyəcəklər və cinayətkarların öz adları ilə çağırılmasının zamanıdır. Ən əsası da rəsmi İrəvan bütün bunları göz önünə almalı və bilməlidir ki, Cinayətə görə cavab vermə zamanı çatıb.

İnam Hacıyev

Ərdoğan - Paşinyan görüşü nə ilə yadda qaldı?

“Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında telefon danışığı olub. Bu telefon danışığında təbii ki ilk növbədə son günlərdə Ermənistan- Azərbaycan arasında artan gərginlik müzakirə mövzusu olub”. Bunu SiA-ya açıqlamasında politoloq Mətin Məmmədli deyib.

Onun sözlərinə görə, telefon danışığından əvvəl Türkiyə prezidenti son zamanlar regionda artan gərginliklə bağlı öz mövqeyini açıq ifadə etmişdi və qeyd etmişdir ki, Ermənistanın artan tərribatçı hərəkəti bölgədə sülhə təhlükə yaradır: “Türkiyə prezidenti Ermənistanı belə tərribatçı fəaliyyətdən, addımlardan çəkinməyə çağırırdı. Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Paşinyan arasında olan bu telefon danışığında Türkiyə prezidenti bu mövqeyini Ermənistanın Baş nazirinin diqqətinə çatdırıb. Yeni Ermənistanı bölgədəki o destruktiv mövqedən imtina etməyə və bölgədə sülhə, əmin-amanlığa təhdid yaranan addımlar atmaqdan çəkinməyə çağırıb. Düzü bu telefon danışığından sonra geniş bir açıqlama verməyib. Ümumi olaraq, ikitərəfli və regional məsələlər, regionda olan vəziyyət müzakirə olunub. Bir sözlə, əminəm ki, telefon danışığında Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan öz mövqeyini növbəti dəfə Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın diqqətinə çatdırıb. Yeni Türkiyə bölgədə davamlı sülhün və əmin-amanlığın yaranmasında maraqlıdır. Təəssüf ki, Ermənistanın regionda apardığı siyasət sülhə təhdid yaradır”.

Gülyana

“The National Interest” jurnalı: “humanitar yüklərin çatdırılması üçün Ağdam yolu açıqdır”

ABŞ-ın nüfuzlu “The National Interest” jurnalında Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin direktor müavini Fuad Cıraqovun “Laçın yolu ətrafında Ermənistanın beynəlxalq miqyasda təşkil etdiyi süni böhran”a həsr olunmuş məqaləsi dərc edilib.

Məqalədə Ermənistanın Laçın ətrafında yaratdığı süni böhranla bir müddət əvvəl kövrək ümidlər vəd edən danışıqlar prosesinə ciddi şəkildə zərbə vurduğunu qeyd olunur. Laçın yolundan əvvəllər minaların, silahların daşınması və qaçaqmalçılıq məqsədilə istifadə olunduğu xatırladılıb. Müəllif Laçın yolu ətrafında yaradılan süni böhrandan Ermənistanın alət kimi istifadə edərək məsələni BMT Təhlükəsizlik Şurasının (TS) iclası səviyyəsinə qədər gətirdiyini diqqətə çatdırıb. Bildirilib ki, Təhlükəsizlik Şurasının iclasında bəzi ölkələrin çıxışlarında humanitar məsələlərdən siyasi məqsədlər üçün istifadə etməmək çağırışı təsadüfi deyil. Ermənistanın apardığı kampaniya ilə Azərbaycana, beynəlxalq ictimai rəyə və BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının üzvü olan ölkələrə qarşı psixoloji və mənəvi təzyiq etməyə çalışdığı göstərilib.

Ermənistanın bu kampaniya vasitəsilə beynəlxalq ictimai rəyde guya “Qarabağ erməniləri Azərbaycanın tərkibində yaşaya bilməz” qənaətini yaratmağa çalışdığı diqqətə çatdırılıb. Bununla da, əslində, Ermənistanın danışıqlar prosesində əvvəlcədən səmimi olmadığı oxucuların diqqətinə çatdırılıb. Məqalədə, eləcə də Qarabağdakı ermənilərin yaranmış vəziyyətin girovuna çevrildiyi qeyd edilib. Nəticədə isə digər dövlətlərə xatırladılıb ki, əgər onlar həqiqətdən də Qarabağdakı ermənilərin “humanitar böhran”la üzləşdiklərinə inanırlarsa, o zaman bilməlidirlər ki, humanitar yüklərin çatdırılması üçün Ağdam yolu açıqdır.

Vaxt var idi ki, oxuyan təhsil ar-
dınca gedirdi, oxumayan da
özünə bir sənət, peşə seçirdi.
Sənədlərini ya 8-ci sinifdən, ya da
tam orta təhsili başa vurduqdan son-
ra peşə məktəblərinə verib bir peşə-
nin sahibi olmağa çalışanlar var idi.
Bunu övladlarına valideynlər də
məsləhət bilir, ona peşə seçməsində
bacarıqlarını əsas götürməklə kömək
edirdi. Beləliklə də bir məktəbin so-
nuncu sinfini bitirən gənclərin təxmi-
nən 10-u ali məktəbə, 3-5-i orta ixti-
sas məktəblərinə, 4-5-i isə peşə mək-
təblərinə daxil olurdu. Peşə məktəb-
lərində isə onlar elə yetişdirilirdi ki,
sabah peşələrinin sahibinə çevrilir,
həm dövlətə, cəmiyyətə xeyir verirdi-
lər, həm də öz ailə büdcələrini yara-
da bilirdilər.

Cəmiyyətdə baş verən 3 hadisə

Bəs sonra necə oldu? Haradasa, 90-cı il-
lərin sonlarından etibarən cəmiyyətimizdə 3
hadisə bir-birini izləməyə başladı. Birincisi,
insanlar yeni bir xəstəliyə mübtəla oldu-
kütəvi şəkildə ali təhsil almaq xəstəliyinə. De-
məli, bu xəstəliyin patologiyası belə idi ki, ha-
minin uşağı təhsil almaldır. Oxudu, oxumadı,
uşaqlar təhsilli olmalıdır. İkincisi, bu, bir dəbə
çevrildi. Bütün valideynlər övladlarının ali təh-

Peşələrdən uzaq bizlər...

vam etdiririk? Xəstəlik, dəb və bəhsəbə id-
dialarını. Axi bilə-bilə ki, övladımız müəllim
olmaq üçün yetərli savada malik deyil, mü-
həndis, tibb bacısı, feldşer, hərbi rəhbər, psi-
xoloq (onlarla sayı biləcəyimiz ixtisaslar var)
olmaq üçün qabiliyyəti, bacarığı, səriştəsi
yoxdur, onu nə üçün oxumağa vadar edirik,
nə üçün illərlə ailə büdcəsinə ziyan vuraraq
onu müəllim yanına hazırlıqlara göndəririk?
Sonda isə görürük ki, həqiqətən də bu uşaq
bu sahələr üçün yaranmayıb. Biliyi, dünyagö-
rüşü, xüsusilə də istək və arzusu müəllim, hə-
kim, tibb bacısı, mühəndis olmaq üçün deyil.
O, bu sənətlərdə özünü tapa bilmir. Elə bu
səbəbdəndir ki, indi cəmiyyətimizdə yüzlərlə
insan var ki, hər hansı bir təhsili alıb, lakin
gözəllik salonlarında manikürçü, saç kəsən,
mağazalarda satıcı, idarə, müəssisələrdə
texniki işçi kimi çalışır. Bu, onun göstəricisi-
dir ki, valideynlərinin iddiaları ilə zorla bir ali
təhsil alıb, artıq özünü dərk edənsən sonra
isə düşünüb ki, yox, bu sahə mənlik deyil.
Yenidən hansısa kurslara, təlimlərə getməklə
bacardığı işin qulpundan yapışmağa çalışıb.
Bax, bu da son nəticə: ali təhsilli manikürçü,
dərz, pineçi, fəhlə və sair.

Belə isə...

Düşünməyə dəyər. Hələ də cəmiyyəti-
mizdə ali təhsillə bağlı xəstəliyin, dəbin və
bəhsəbəsin tüğyan etdiyi bir şəraitdə söylə-
mək yerinə düşər ki, düşünmək gec deyil.
Özümüə əziyyət verməyək. Qazandığımızı

sil alması üçün əllərindən gələni etməyə baş-
ladılar. Üçüncüsü isə bu oldu ki, bəhsəbə
cəmiyyəti ağzına aldı. Filankəsin uşağı oxu-
du, mənimki nə üçün oxumasın, qonşunun
uşağı ali məktəbə girdi, mənimki nə üçün ge-
ri qalsın. Sağ olsun, ozamankı Dövlət İmta-
han Komissiyası da bütün bunlar üçün çox
optimal şərait yaradırdı. Yeni, gündən-günə
balları aşağı endirib, ödənişli ixtisasların sa-
yını artırmaqla valideynlərə kredit götürüb,
borc alıb uşaqlarını universitetlərdə oxutma-
larına şərait yaradırdı. Bu isə cəmiyyətin tale-
yində baş verən 3 hadisənin tələbatını artıq-
laması ilə ödəyirdi. Odur ki, artıq peşə mək-
təblərinə ehtiyac qalmırdı. Yeni, kütləvi şəkil-
də peşə məktəblərindən uzaqlaşma başla-
mışdı. Uşağının peşə məktəbində oxumasını
sanki valideynlər özlərinə sığışdırmırdı.

Həmin illərin statistik göstəricilərinə nə-
zər salınsa, dediklərimiz təsdiqlənər ki, peşə
məktəblərinə qəbulun səviyyəsi tamamilə
aşağı enmişdi. Hələ arada bəzi peşə məktəb-
ləri bağlandı. Və yaxud da sayları azaldıldı.
Nəticədə isə universitetlərdə təhsil alanların
sayı artdı. Oxumayanlar isə heç bir bacarığı
və ya peşə təhsili olmadığına görə özlərinə iş
tapmaqda çətinliklərlə üzləşdilər.

Həmçinin də universitetə aşağı balla da-
xil olanlar iş tapmaqda çətinlik çəkdilər. Çün-
ki işləmək üçün yenə də imtahan tələb olu-
nurdur. Bu imtahanlarda isə suallar çətin oldu-
ğu üçün 200-250 bal ilə universitetə daxil
olanların bu suallar qarşısında məəttəl-məəttəl
baxmaqdan başqa çarəsi yox idi.

Hansı ki...

Bəli, hansı ki, bütün dövrlərdə peşə sa-
hibləri olub ki, onlara el arasında "sənətkar",
"usta" adları verilib. Məsələn, sürücülər tanı-
mışıq ki, onlara yaşadığı rayonda hər kəs
"usta" deyər müraciət edirdi. Çünki sənətinin
sahibi idi. illərlə insanları ən ucqar dağ kənd-
lərinin abadlıqdan kənar yolları ilə rayon, şə-
hər mərkəzlərinə aparıb gətirmiş, çalışdığı
dövrə heç bir qəza olmamışdı.

Avtomobil təmiri ilə məşğul olan peşə sa-
hibləri tanımışıq ki, necə dəyərlər, əlləri qızıl
kəsib. Yaşadığı ərazidə heç də ən yüksək və-
zifədə çalışanlardan pis dolanmayıb. Qazan-
cı əla olub. Nə üçün? Çünki sənətinin sahibi
olub. Qarşısına qoyduğu məqsədə müvəffə-
qiyyətlə çatıb, olub usta. Həm hörməti olub el
arasında, həm də qazancı.

Zərgərler tanımışıq, həqiqətən də əlləri
zərgər insanlar. Onların çox böyük zövqlə və
incəliklə hazırladıqları zینət əşyaları hər kəs
tərəfindən təqdir olunub, sifariş sifariş üstünə
gəlib. Qazancı da heç də müəllim, həkim,
mühəndislərdən aşağı olmayıb.

Diş texnikləri tanımışıq. Evində və yaxud
da yaşadığı kənd, qəsəbə, şəhərdə hansısa
binanın bir-iki otağını kirayələyərək çalışıb.
Bu işi görməsi üçün heç orta ixtisas tibb təh-
sili də olmayıb. Sadəcə kurslarda iştirak edib,
peşənin sirlərini öyrənib. Həmin adamlar ölə-
nədek də diş texniki kimi çalışıblar. Xəstələri
də dəstə-dəstə gəlib. Çünki seçdikləri peşəni
dərindən öyrəniblər. Qazancıları da əsla təh-
silli adamların qazancından geri qalmayıb.

Dülgərler tanımışıq, adları yaşadıkları
mahalla bir olub. Onların düzəltdiyi qapı-pən-
cərələr indi də evlərimizin yaraşığıdır. Böyük

zövqlə, keyfiyyətlə taxta üzərinə köçürdüyü
məharəti həmişə, necə dəyərlər, müştərisini
baş üzərində edib belələrinin. İnsanlar qapı,
pəncərə düzəltmək üçün aylarla növbə
gözləməli olublar. Bu ustaların evləri də, hə-
yətləri də, dolanışqları da ən yüksək vəzifə-
də çalışanlardan yaxşı olub.

Dərz, pineçi, daş ustaları, xalçaçı, tərə-
vəzçilər tanımışıq ki, əlləri zərgər olub. Nəin-
ki yaşadıkları yerdə, qonşu şəhər-kəndlərdə
də məşhur olublar. Onların sorğu ilə insanlar
kəndbəkənd, şəhərbəşəhər gəlib işlərini on-
lara gördürməyi məsləhət biliblər. Onlar da
ki, hər zaman ən yüksək səviyyədə yaşayıb-
lar. Əllərinin zəhməti, alınlarının təri ilə özləri
üçün hərtərəfli şərait yaradıblar. Heç də təh-
sili olanlardan geri qalmayıblar.

Kamil bir palançı və ya yarımçıq papaqçılıq...

Beləliklə də bu qənaətə gəlmək olar ki,
bəli, dahi şairimiz Nizami Gəncəvinin də de-
diyi kimi, kamil bir palançı olsa da insan, yax-
şıdır yarımçıq papaqçılıqdan. Bəli, istər orta
ixtisas, ali, magistratura, aspirantura, istərsə
də hər hansı peşə təhsili olsun, sənətə və pe-
şəyə kamilcəsinə yiyələnmək, onu sevmək
ən üstün cəhətlərdəndir. Belə olan təqdirdə
ailən üçün hər zaman qazancın olacaq. Belə
olan təqdirdə heç kimin qarşısında gülünc və-
ziyyətdə qalmayacaqsan.

Belə isə nə üçün bu gün övladlarımızı pe-
şə öyrənmək üçün peşə məktəblərinə yolla-
mırıq və yaxud da hər hansı usta yanına qoy-
murduq. Nə üçün yenə də həmin 3 iddianı da-

diger övladlarımızın ruzisindən kəsib hazır-
lıqlara verməyək. Uşaqlarımızın kiçik yaşla-
rından hansı peşəyə, sənətə maraqları oldu-
ğunu kəşf edək. Böyüdükcə onları istədikləri
sahələrə istiqamətləndirək. Qoy onlar ali təh-
silli də olsunlar, orta ixtisas təhsilli də. Qoy
onlar dərz, dülgər, manikürçü, tərəvəz usta-
sı, xalçaçı, zərgər də olsunlar. Hazırda ölkə-
mizdə fəaliyyət göstərən peşə təhsili məktəb-
lərində onlarla peşə təklif olunur. Onlardan
yararlanmağa çalışmaq lazımdır.

Baxmayaraq ki, bu gün də Dövlət İmta-
han Komissiyası tərəfindən ballar endirilir.
200 bal toplayan abituriyentlərin ali məktəb-
lərdə təhsil almaları üçün şərait yaradılır. La-
kin gəlin valideyn olaraq özümüz daha dərin-
dən düşünək. Bize bunların hansı sərf edir?
2-3 il hər ay 100-200 manat verib hazırlığa
göndərdiyimiz uşaqlarımızın son nəticə ola-
raq 200 bal toplayıb ali təhsil almasını, yox-
sa elmə marağının olmadığını hiss etdiyimiz
andan etibarən hər hansı bir peşəyə yönəl-
dirilməsini? Onsuz da oxumaq həvəsi olma-
yan gənc ali təhsil alsada, özünü başqa bir
peşədə tapacaq. Belə isə ailə büdcəsinə zər-
rər vurmağa dəyərmi?

Axi peşələr də cəmiyyət üçün gərəkdir.
Bəs hər birimiz ali təhsil alıb müəllim, mü-
həndis, həkim və sair olacağıqsa, bizim pal-
tarımızı kim tikəcək, dırnaqlarımızı kim mani-
kür edəcək, saçlarımızı kim kəsəcək. Maşını-
mızı kim təmir edəcək, xəyalımızdakı zینət
əşyasını və yaxud qapı-pəncərələrimizi kim
düzəldəcək?..

Mətanət Məmmədova

Qafqazda

“ikinci cəbhə”

arzusu

Cənubi Qafqazda baş verən hadisələri hərə bir cür şərh edir. Qərbin versiyası ilə Rusiyanın və onun dostlarının qənaəti bir-birini təkzib edir, yaxud ən azından fərqlidir. Rusiyada düşünürlər ki, Ermənistanla Azərbaycan arasındakı gərginlik ABŞ-ın Ukraynadan başqa daha bir anti-Rusiya cəbhəsi açmaq cəhdindən başqa bir şey deyil. Rusiyanın da boş oturmayağını düşünənlər “regionda anqləsaxon layihələri”nə son qoymağın üç yolunu sadalayır.

Heç kimə sirr deyil ki, ABŞ lap əvvəldən Ukrayna ilə yanaşı, daha bir anti-Rusiya cəbhəsi - Qafqazda da açmaq istəyirdi. Belə ki, Ukraynada xüsusi hərbi əməliyyatın başlamasına 4 ay qalmış Saakaşvili məhz bu tapşırığı yerinə yetirmək üçün Gürcüstana göndərilə də, uğur qazana bilməyib. Az sonra Gürcüstanın baş naziri İrakli Qaribaşvili, “Nə qədər ki, biz hakimiyyətdəyik, Gürcüstanda ikinci cəbhənin açılmasına imkan verməyəcəyik” dedi və bu günə qədər bu

na sadıqdır.

Başqa sözlə, bugünkü qarşıdurma, müəyyən mənada, 2008-ci ildə, ABŞ-ın Ukrayna və Gürcüstanın NATO-ya daxil olmasının yolunu açmağa çalışdığı vaxt başlayıb. Amerika Rusiyaya həm qərbdən, həm də cənubdan hücum edərək onu daha tez köhnələcəyini güman edirdi və Ukrayna və Gürcüstanın Şimali Atlantika Alyansına üzv olmasının Qara dənizi “NATO gölü”nə çevirəcəyinə ümid edirdi.

ABŞ hərəkət edir

Rusiyada düşünürlər ki, ABŞ-ın Qafqazda Rusiyaya qarşı ikinci cəbhə açması mümkün görünür.

Elcin Bayramlı

Uşaqlarımızı kim öldürür?

Son dövrlərdə azyaşlıların intiharı ilə bağlı xəbərlərə tez-tez rast gəlirik. Bu, bizim üçün alışılmış bir tendensiya deyil, yaxın tariximizdə belə halların demək olar ki, baş vermədiyini nəzərə alsaq, narahatlıq aydındır. Bəs uşaqların özünə qəsd hallarının səbəbləri nədir? Bu suala cavab axtarmağa çalışacağıq.

Sosioloq və psixoloqların bu məsələdə mövqeyi tam yekdil deyil. Ekspertlər azyaşlıların intiharının da böyük intiharı kimi 2 əsas səbəbdən sosial və psixoloji səbəblərdən baş verdiyini düşünürlər.

Lakin bunların hansının əsas səbəb olduğu haqda ümumi fikrə malik deyillər. Biz bu variantların hansının üstünlük təşkil etməsini araşdırmağa çalışaq. Əvvəlcə, problemin sosial tərəfindən baxaq, görək problem həqiqətən də yoxsulluqla bağlıdır mı?

Beynəlxalq statistika göstərir ki, intiharlar, o cümlədən uşaq intiharlarının yüksək səviyyəsi daha çox inkişaf etmiş ölkələr sayılan Norveç, Yaponiya, İsveç, ABŞ, Almaniya kimi ölkələrdə qeydə alınır. Əksinə, ən az intiharlar yoxsulluq içində yaşayan ölkələrdə - bir çox Afrika və Asiya ölkələrində müşahidə olunur.

Burada qeyd etmək yerinə düşər ki, II Dünya Müharibəsi illərində intiharlar ən aşağı səviyyədə qeydə alınıb. Ümumiyyətlə, dünyada təxmini hesablamalara görə, uşaq intiharları daha çox imkanlı ailələrin uşaqları arasında olur. Nəticə etibarilə, problemi “kasıbçılıq” qədər bəsitləşdirmək gördüyünüz kimi doğru deyil.

İndi problemin digər tərəfinə - mənəvi-psixoloji aspektlərinə nəzər salaq. İntihar etmiş uşaqların bir çoxu əvvəldən yazıb qoyduğu məktubları analiz edəndə ortaya maraqlı məqamlar çıxır. Məlum olur ki, onların böyük əksəriyyəti heç də ağır maddi problemlərdən, istədikləri yeməkləri, paltarları əldə edə bilməmələrindən, hansısa maraqlı oyuncaqlarının olmamasından yox, laqeydlilik, soyuqluq, təhqir olunma, zorlama, qaçırılma, döyülmə kimi sırf mənəvi-psixoloji təzyiqlərdən bu yolu seçiblər.

Hər hansı bir cəmiyyətdə uşaqların özünü öldürməsi o cəmiyyətin artıq mənəvi baxımdan tənəzzülə uğramasının göstəricisidir. Bu problemin kökü ailədən başlayır. Son dövrlərdə cəmiyyətdə, hətta ailə daxilində zorakılıq və münafişlərin sayı artır. Bu gərgin mühitdə böyüyən uşaq təbii ki, normal psixologiyaya malik olmayacaq, psixoloji problemləri olacaq.

Burda əsas səbəblərdən biri də, uşaqların ətraf mühitdən aldıkları zərərli informasiyalardır. Məlum olduğu kimi, indi hər evdə peyk antena, internet, computer və smartfonlar var. Aqressiv planlı, qorxu yaradan teleiştehsallar yayımlanan kanalların sayı-heabı yoxdur, internetdə azad şəkildə milyonlarla belə materiallar doludur.

Kompüter oyunlarında ölüb-öldürməyi gündəlik həyat tərzinə çevirən uşaq ya qatil olmalıdır, ya da intihar etməlidir. Bir dəfə yaxın bir qohumumun evində 7 yaşlı uşağın oynadığı qanlı döyüşlərə baxanda dəhşətə gəlmişdim. Uşaq bu oyunda yoldan keçən uşaqlı-böyükü bütün insanları qanına beləyirdi...

...Bir neçə il əvvəl rayonların birində dəhşətli uşaq intiharı baş vermişdi. 11 yaşlı uşaq “Qurdlar Vadisi” serialına baxandan sonra gedib qarajda özünü asmışdı. Bacısının dediyinə görə, uşaq asılmanı real dərk etmək üçün bu yola əl atıb. Belə ki, serialda asılan adamın işgəncələrini gören uşaq bacısına “gərək mən də yoxlayam görüm bu necə olur” deyibmiş...

İndi bir çox uşaqlar məşğuliyyətsizlikdən əziyyət çəkir və virtual dünyaya qapanır. Çünki onun gedə biləcəyi idman və yaradıcılıq kursları pulludur və bir çox valideynlərin buna maddi imkanı çatmır. Nəticədə internet dünyasına üz tutur.

Nəzarətsiz buraxılan uşaq istədiyi vaxt istədiyi şeyi izləyə bilir. Baxdığı proqramlar və filmlər onun alt şüuruna həkk olunur və psixologiyasını formalaşdırır. Bir sözlə, kimlərsə bizim uşaqların psixologiyasını bizim əvəzimizə formalaşdırmağa cəhd edirlər. Biz isə bu prosesi seriala baxan kimi rahatlıqla seyr edirik.

Valideyn olmaq təkcə uşaqları yemək, paltar və oyuncaqlarla təmin etmək deyil. Valideyn olmaq uşağa vaxt ayırmaq, onunla maraqlanmaq, diqqət göstərmək, onu sağlam yönəltməkdir. Əgər dünyaya uşaq gətiririksə, bunları etmək borcumuzdur. Edə bilməyəcəyiksə, dünyaya uşaq gətirməməliyik. Sağlam gələcək formalaşdırmaq üçün həm dövlət, həm də cəmiyyət bu işdə maksimum diqqətli olmalı, uşaqların düzgün böyüdülməsi üçün əlimizdən gələni etməliyik.

www.sesqazeti.az

Payız xəstəlikləri deyəndə ağıla ilk gələn iqlim dəyişikliklərinin bəşəriyyətə verdiyi "təhə" olur. İndi fəsildən-fəsilə keçmə keçmişdəki kimi olmur, axşam isti, boğucu yay fəslində yatırsan, sabah küləkli, yağışlı, boz payıza oyanırsan.

Havaların anomal dəyişikliyi təbii ki, insan orqanizminə mənfi təsir göstərir. İctimai nəqliyyatda, iş yerlərində burnunu çəkən, xırıltı ilə öskürən, asqırmaqdan gözləri yaşaran adamları, artıq tez-tez görəəcəyik. Nəqliyyatdan düşər-düşməz əllərimizi nəm salfetlərlə "dezinfeksiya" da edənimiz də çoxdur, tibbi maska ilə gəzənimiz də. Amma bütün tədbirlərimiz çox vaxt boşa gedir, payızın məşhur qripi, öskürəyi bizim də qapımızı döyür. Hətta bir çoxumuzda bu xəstəlik allergiya halına çevrilir. Bəs payızın gətirdiyi bu allergik xəstəliklərdən necə qorunmalı?

Payızın ən çox xəstəlik yayan iki elementi kif və göbələkdir. Evdəki nəmlik, zirzəmidəki rütubət göbələklərin yayılması üçün ən əlverişli mühitdir. Göbələk yayan mikroblar hava yolu ilə asanlıqla yayılır. Göbələk və kifdən qorunmaq üçün hamam və

Yenə payızdan əvvəl xəstəliklər gəldi

Payızın bəxş elədiyi xəstəliklərdən biri də qırtlağın iltihabı olan laringitdir. Səs telləri laringit zamanı vibrasiya qabiliyyətini itirir, xəstənin səsi xırıltılı olur və ya tamamilən itir. Tənəffüs çətinləşir, ağrılı, "hürücü" öskürək əmələ gəlir. Tənəffüs yolunun tıxanması bəzən çox ciddi ola bilər, xüsusi ilə uşaqlarda "yalançı boğma" şəklində təzahür edir. Müalicəsi sırasında qətiyyənlə siqaret çəkmək və çox danışmaq olmaz.

Bu fəslin xəstəliklərindən olan bronxit bronxların iltihabıdır. Əlamətlər çox zaman soyuqdəymədən sonra ortaya çıxır. İlk günlərdə quru olan öskürək daha sonra bəlğəmlə öskürəklə əvəzlənir. Həkimlər bəlğəmsökücü dərmanlarla bərabər bronxları da müalicə edən preparatlar təyin edir.

Payız astma xəstələri üçün də əlverişsiz fəsildir, çünki astma tutmalarına səbəb allergik reaksiyalar, havadakı tozlar və viruslardır. Həkimlər astma xəstəliyi olanlara payız fəslində bayırda maska ilə gəzməyi, çox yorulmamağı, tələməməyi məsləhət görür. Bundan əlavə astma olan xəstələr mümkün qədər pambıqdan olan geyimlər geyinməli, yorğan-döşəyi pambıqdan olmalıdır, yaşıdları evdə xalça-palaz yerinə sadə döşə-

mətbəxin nəmlik dərəcəsini normal tutmaq lazımdır. Bundan əlavə, isidici və kondisionerini uzun müddət işlətməməsinizə işə salmazdan önce filtrlərini təmizləmək lazımdır. Əks halda ora yığılan tozlar hava vasitəsi ilə burun və ağıza dolaraq allergik reaksiyalara səbəb olur. Evdə çox xalça-palaz istifadə etməyin, siz yeridikcə onlara hopmuş tozlar da sizə zərər verir.

Külək, niyə belə əsirsən, külək?

Bu mövsümdə külək bol olduğu üçün tozları havada yayır, hava vasitəsi ilə ağciyərlərimizə yol açan tozlar ciddi xəstəliklərə - xroniki qrip, ağciyər xərçəngi kimi xəstəliklərə səbəb olur. Payız allergiyalarından qorunmaq üçün bu mövsümdə küləkli havalarda pəncərələrinizi açıq saxlamayın və bayırda gəzməyin. Yaxşı olar ki, saat 10:00 ilə 16:00 arasında bayırda olmayasınız. Bayırdan gələn kimi paltarlarınızı dəyişin, mümkün olduqca paltarlarınızı sadəcə isti su ilə durulayın, çünki külək havadakı tozcuqları üstünüzdə hopduraraq evdə də allergik havada nəfəs almanıza səbəb ola bilər.

Bu mövsümdə allergik xəstəliklərə səbəb olan heyvan tükü də təhlükəlidir. Mövsümü allergiyası olan insanların 30 faizində heyvan tükünə allergiya var. Xüsusilə it, pişik kimi ev heyvanlarının tükü, idrarı, ağzı suyu allergiyaya səbəb olur. Küçədə gördüyünüz pişik və iti tumarlasanız belə əllərinizi dərhal yuyun, evinizdə bu tip heyvanlarınız varsa veterinar müayinəsindən keçirməklə özünüzdən və ailənizin təhlükəsizliyini təmin etmiş olarsınız. Pişiklər itlərə nisbətən daha çox allergik zəmin yaradır, buna görə də evinizdə pişiyiniz varsa, ona divankresloya çıxmağı, mətbəxə, yataq otağına girməyi qadağan edin.

Halsızlıq, asqırıq, öskürək...

Badamcıqların şişməsi, iltihablanması bu fəslin ən çox rastlanan xəstəliyidir. Əslində badamcıqların iltihablanması bədəndə baş qaldıran başqa bir xəstəliyin xəbərdarlığı signalıdır. Boğaz ağrısı, udqunmada çətinlik və qızdırma ən birinci əlamətləridir. Bu əlamətləri özünüzdə hiss edən kimi ətraflı müayinədən keçin. Xəstəliyin irəliləməsi üçün həkim təyinatı ilə antibiotik qəbulu vacibdir.

Soyuqdəymə və qrip də payızın "sevdiyi" xəstəliklərdəndir. Adətən, halsızlıq, asqırıq, sulu burun axıntısı, burunda durğunluq, boğazda quruluq kimi əlamətlərlə müşahidə olunur. Öskürək, arqırıq hava yolu ilə virus yayır. Soyuqdəymə qripə təkan verən, nisbətən yüngül xəstəlikdir, amma qrip ağır nəticələrə belə səbəb ola bilər. Kəskin əzələ ağrıları, qızdırma və halsızlıqla müşahidə olunur. Həm soyuqdəymə, həm də qrip öz-özünə keçdiyi üçün həkim müalicəsinə ehtiyac yoxdur, ən etibarlı sağalma üsulu bol

maye qəbul etmək, dincəlməkdir. Qızdırma salan dermana və qrip əleyhinə spreylərdən istifadə etmək olar.

Haymorit demə, cəhənnəm əzabı de

Payızın gətirə biləcəyi ən ağır xəstəliklərdən biri də haymoritdir. Burun tıxanlığı, sarı, yaşıl və ya qanlı burun axıntısı, gözlər ətrafında dəhşətli ağrı, diş ağrısı ilə qarışan yanaq ağrısı, üzde təzyiq hissi, qabağa əyilməklə artan üz və ya baş ağrısı, pis ağır qoxusu əlamətləri ola bilər. Bəzən də quru öskürək, yüngül temperatura və ya mədə narahatlığı kimi şikayətlər görülməli. Adətən, antibiotik müalicəsi təyin edilir. Lakin müalicə düzgün aparılmasa qış boyu öskürək, qızdırma da verə bilən haymorit xroniki hala keçərsə cərrahi müdaxilə qaçınılmaz olur.

Say, say, xəstəlik bitmir

mə olmalıdır. Astma tutması öskürək, nəfəs darlığı, xırıltı ilə müşahidə olunur.

D, C əskikliyi başımıza belə ola bilər

Payızın gətirdiyi xəstəliklərdən olan sətəlcəm ağciyər toxumalarının iltihabıdır. Üşümə, titrəmə, yüksək qızdırma və öskürəklə başlayır. İlk diaqnoz çox əhəmiyyətlidir. Uyğun antibiotik müalicəsi ilə tamamilə sağalan bir xəstəlikdir. Həkimlər, bəzi risk qruplarının, məsələn əməliyyat ilə dalağı götürülmüş olan insanların, yaşlıların, xroniki ağciyər xəstəliyi olanların pnevmoniya peyvəndi etmələrini məsləhət görür.

Payız allergiyasından qorunmaq üçün ən birinci şərt bol D və C vitamini qəbul etməkdir, yaxşı olar ki, D vitaminini günəş vasitəsi ilə alsınız. İkincisi, qidalanmanız mükəmməl olmalıdır. Unutmayın, çox yemək yox, nəyi və necə yemək vacibdir. Bol meyvə və tərəvəz yemək lazımdır, daha çox qırmızı, sarı meyvələrə üstünlük verin. Bu fəsildə də idmanda aktiv olun, ən əsas bol-bol üzün.

3 gündən artıq davam edən üşütmə-qızdırma həkimə getmək üçün birinci səbəbdir. Həkim müalicəsindən əlavə yaxşı qidalanma, normal yuxu, idman xəstəlikdən xilas olmağa kömək edəcək. Payız xəstəliklərinə yoluxmamaq üçün əlləri gündə bir neçə dəfə sabunla yumaq vacibdir, mövsümə uyğun geyinməklə özünüzdə həm soyuqdan, həm də tərləmədən qoruyun. Olduğunuz yerdə temperatura diqqət edin, nə çox isti, nə də çox soyuq mühitdə qalmayın. Həkimlər normal zamanda 25, yuxu vaxtı 22 dərəcə olan istilik məsləhət görür. Xüsusilə də iş yerlərində fincan, kompüter, qələm kimi əliniz dəyən əşyaları orta istifadə etməyin. Hər gün ən az 7 saat yatmaq, meyvə, tərəvəz, maye qəbul etmək vacib şərtlərdəndir.

Lalə Mehralı

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə son illərdə həyata keçirilən uğurlu iqtisadi, sosial və siyasi islahatların nəticəsi olaraq Azərbaycan quruculuq, inkişaf və yüksəliş baxımından müasir, nüfuzlu dövlətə çevrilib. Dövlət başçısı verdiyi bütün vədlərə əməl etməklə xalqın alternativsiz liderinə çevrilib və Azərbaycanı, məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin görmək istədiyi dövlət səviyyəsinə yüksəldib. Qloballaşma dövründə zamanın çağırışlarına dəstək verən Azərbaycan beynəlxalq aləmdə güclü və nüfuzlu dövlət və davamlı inkişafın təmin olunduğu ölkə kimi yüksək imicə sahib olaraq, dünya birliyinin ayrılmaz parçasına çevirib. Ölkəmizdə reallaşdırılan ümummilli inkişaf strategiyası hər bir sahənin paralel inkişafını yüksək səviyyədə təmin edib. Müstəqil dövlətimizdə kənd təsərrüfatında, kosmik sənayedə, hərbi sənayedə, səhiyyədə, təhsildə və s. əldə olunan uğurlar, eləcə də, beynəlxalq səviyyədə qurduğu münasibətlər, davamlı inkişaf əldə olunan nailiyyətlərdir. 2003-cü ildən bugünü-müzə qədər olan dövrdə Cənab Prezident İlham Əliyevin Prezidentlik dövründə gördüyü irimiqyaslı işlərin ölkənin iqtisadi qüdrətinin və onun beynəlxalq nüfuzunun artırılmasına, əhəlinin rifah halının yaxşılaşdırılmasına səbəb olub. Xalq və dövlət naminə

Nəqliyyat infrastrukturunun inkişafına mühüm töhfə

Dövlət başçısının Sərəncamı ilə Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun əsaslı təmirinə 7,0 (yeddi) milyon manat ayrılıb

zidentinin Sərəncamı görülməli işlərin davamıdır. Sərəncama əsasən, Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun (M-3) 217-ci kilometrədən 243-cü kilometrədək olan hissəsinin əsaslı təmiri məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ilkin olaraq 7,0 (yeddi) milyon manat ayrılıb.

Bu günlərdə dövlət başçısının Sərəncamı ilə, Yeni Qubadlı - Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisinə 20,0 (iyirmi) milyon manat ayrılıb

Əhəlinin ən çox sıxlaşdığı yerlərdə yol

bütün istiqamətlərdə möhtəşəm uğurlara imza atılıb.

Dövlət başçısının vurğuladığı kimi, "Güclü olmaq, dünyada söz sahibi olmaq üçün iqtisadiyyatımız güclü olmalıdır". Əlbəttə ki, ölkə iqtisadiyyatını xarakterizə edən əsas amil dayanıqlılıqdır. Siyasi, iqtisadi, hərbi, sosial, ekoloji və digər istiqamətlərdə təhlükəsizliyin təmin olunması strateji maraqların gerçəkləşməsinə və inkişaf dinamikasının davam etməsinə əlverişli şərait yaradıb. Hər bir istiqamət üzrə qəbul olunan Dövlət Proqramları mövcud məsələlərdə dövlətin potensiallarının səfərbər olunmasına xidmət edib. İqtisadi böhranlara, beynəlxalq təzyiqlərə rəğmən dövlət başçısının nümayiş etdirdiyi yüksək peşəkarlıq və xalqa arxalanma siyasəti Azərbaycanda yaşanan ümumxalq birliyinin səbəbidir.

Azərbaycan 44 gün davam edən Vətən müharibəsində qələbə çaldı, milyonlarla insan qələbə

sevincini yaşadı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev siyasi iradəsi, müdrikliyi xalqımızın tarixinə Qalib Xalq ifadəsini yazdırdı. Dövlət başçısı çıxışlarının birində bildirmişdi ki, bu qələbənin qazanılmasında bütün xalqımız birlik, həmrəylik göstərmişdir.

Bu gün Qarabağımız, Şərqi Zəngəzur yenidən qurulur. 44 günlük tarixi Zəfərimizin nəticəsində yaradılmış yeni reallıq təkcə Qarabağın bərpası və inkişafı ilə məhdudlaşmır. Qələbə bütün regiona sülh və davamlı inkişaf imkanını qazandırmışdır. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin gələcəyə xidmət edən strategiyası sayəsində regionun beynəlxalq statusu dəyişib və region ölkələrinin inkişafı üçün yeni imkanlar açılıb.

BEYNƏLXALQ TƏLƏBLƏR SƏVİYYƏSİNDƏ QURULAN YOLLAR

Bütün sahələrlə yanaşı, Azərbaycanda yol infrastrukturuna ayrılan diqqət ölkəmizə müasir görkəm verməklə yanaşı, üzləşdiyimiz nəqliyyat axınında sıxlığın azaldılmasında da mühüm rol oynayır. Beynəlxalq tələblər səviyyəsində qurulan yollar, inşa olunan yeni körpülər, tunellər əlbəttə ki, piyadaların və sürücülərin rahat hərəkətində önəmli faktordur. Bu gün avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması işlərinin həcmi ilbəil artır. Yol infrastrukturunun müasir tələblər səviyyəsində qurulması prioritet vəzifələrdəndir. Son illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının uğurla icrası nəticəsində ölkəmizdə magistral, respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları əsaslı şəkildə yenidən qurulub.

"Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun (M-3) bir hissəsinin əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Pre-

çəkilişləri geniş vüsət alır. Bu layihələrin icrası insanların rifahının yaxşılaşdırılması məqsədilə həyata keçirilir. Kəndlərarası yolların çəkilişi geniş vüsət alıb. Bu məqsədlər üçün həm dövlət büdcəsindən, həm Prezidentin Ehtiyat Fondundan böyük həcmdə vəsait ayrılır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar ölkədə yol infrastrukturunun təzələnməsini daha da sürətləndirir. Həmin yollar hesabına təbii ki, regionların iqtisadi potensialı da yüksəlir.

2020-ci il ikinci Qarabağ müharibəsindəki Qələbədən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minlərlə kilometr avtomobil yolu və yüzlərlə kilometr dəmir yolu çəkilir. Son vaxtlar aparılan yol-tikinti, təmir və yenidənqurma işlərinin sürəti, yüksək keyfiyyət göstəricisi respublikada avtomobil yolları şəbəkəsinin Avropa standartları səviyyəsinə qalxmasına güclü təkan vermişdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

TƏHLİL

“Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən Tədbirlər Planı çərçivəsində sentyabrın 12-də YAP Ucar rayon təşkilatı tərəfindən tədbir keçirilib. “Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən Tədbirlər Planı çərçivəsində sentyabrın 12-də YAP Ucar rayon təşkilatı tərəfindən tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Dövlət Himni səsləndirilib, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyətini əks etdirən videoçarx

Xalqa xidmət nümunəsi

Ucar rayonunda “Heydər Əliyev İli” çərçivəsində tədbir keçirilib

islahatların həyata keçirilməsi, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu, nizami ordunun yaradılması Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı qarşısında müstəsna xidmətləridir. Xalqımızı vahid amal ətrafında birləşdirən azərbaycançılıq ideologiyasının formalaşdırılması, Azərbaycanın çoxəsrlik mənəvi-mədəni irsə sahib qədim diyar və sivilizasiyaların qovşağında yerləşən tolerantlıq məkanı kimi şöhrət qazanması Ümummilli Liderin mükəmməl quruculuq proqramının tərkib hissələri olub.

Ucar Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Mənsur Məmmədov vurğulayıb ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin “İqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir”

nümayiş olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Ucar rayon təşkilatının sədri Şəhla Abdullayeva bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2023-cü ilin ölkəmizdə “Heydər Əliyev İli” elan edilməsi dahi şəxsiyyətin çoxşaxəli fəaliyyətinin ayrı-ayrı istiqamətlərinin geniş təhlilində əhəmiyyətli rola malikdir. Ümummilli Liderin hakimiyyətinin hər iki dövrü dövlətə, xalqa xidmət nümunəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyətinin bütün mərhələləri bir-birini tamamlamış, öz xalqına sıx bağlılığın, milli dövlətçilik məfkurəsinə sadiqliyin canlı təəcəssümü olmuşdur. Ümummilli Liderin şah əsəri olan müasir müstəqil Azərbaycan son 20 ildə Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daha da inkişaf edərək çoxəsrlik tarixinin Zəfər səhifəsinin yazılmasına nail oldu.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü Nazim İsmayılov Ümummilli Liderin dövlətimiz və xalqımız qarşısında xidmətləri sırasındakı hazırda cəmiyyətin avanqard qüvvəsinə çevrilən Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasından, ümumxalq partiyası ki-

mi nüfuz qazanmasından, partiya gənclərin dinamizmi ilə yaşlı nəslin təcrübəsi arasında hədətin yaradılmasından geniş bəhs edib.

Milli Məclisin deputatı Jalə Əliyeva çıxışında bildirib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan dilinin, tarixinin, ədəbiyyat və mədəniyyətinin azərbaycançılıq məfkurəsi ilə dərkini əsaslarını formalaşdırıb. Onun “Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam” çağırışı harada yaşamasından asılı olmayaraq dünya azərbaycanlıla-

rını vahid amal uğrunda birləşdirdi. Bu gün böyük inamla qeyd edirik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarını uğurla gerçəkləşdirən Prezident İlham Əliyev diaspor quruculuğuna mühüm məsələlərdən biri kimi yanaşır. Bu birlik, həmrəylik 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfərimizi şərtləndirən mühüm amillər sırasındadır.

Milli Məclisin deputatı Ramil Həsən qeyd edib ki, müstəqillik dövründə Azərbaycanın ilk Konstitusiyasının qəbul olunması və bütün sferaları əhatə edən köklü

tezisi bütün dövrlər üçün aktuallığını qoruyur. Onun səyləri nəticəsində 1994-cü il 20 sentyabr tarixində imzalanan “Əsrin müqaviləsi” Azərbaycanın iqtisadi və siyasi mövqeyini möhkəmləndirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin neft strategiyasının uğurla reallaşdırılması nəticəsində xalqımız öz təbii sərvətlərinin tam sahibinə çevrildi. Hazırda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin uğurla həyata keçirilməsi neft strategiyasının uğurlu nəticəsidir.

Vətən müharibəsi şəhidi leytenant, “Azərbaycan Bayrağı” ordenli Elnur Vəliyevin atası Əli Vəliyev, Birinci Qarabağ müharibəsinin əilli Rahib Rəsulov tarixi Zəfərimizdən geniş bəhs ediblər. Qeyd ediblər ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dünya hərbi tarixinə yeni səhifə yazan Azərbaycan bu gün dünyanın diqqətindədir.

Tədbirdə rayonun ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak edən partiya üzvlərinə Fəxri fərman, partiya sıralarına yeni qəbul olunanlara isə üzvlük vəsiqələri təqdim edilib.

Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

“BQXK Qərbin əlində oynancağa çevrilib”

KOMİTƏ SƏDRİ ŞƏRH ETDİ

“Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin və Qərbin Rusiya Qırmızı Xaç Cəmiyyətinə təzyiqi nəticəsində ərzaq dolu yük avtomobili ayın 10-da Ağdam-Xankəndi yolu ilə humanitar yardımı Qarabağda yaşayan ermənilərə çatdırmalı olduğu halda, bu, mümkün olmamışdır. Məlum olduğu kimi, bu səbəbdən Azərbaycanın göndərdiyi 40 ton un yükü də hələ yolda qalmaqdadır.” Bu sözləri SİA-ya verdiyi açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Sitasət Komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzayev deyib.

Komitə sədrinin sözlərinə görə, bu faktlar bir daha sübut edir ki, Laçın dəhlizi və humanitar yardım məsələlərindən Ermənistan hakimiyyəti və onların havadarları humanitar deyil, siyasi məqsədləri üçün istifadə etməkdə, beynəlxalq ictimaiyyəti aldatmaqdadır.

“Əgər Qarabağda yaşayan ermənilər doğrudan da acdırsa, ərzaq ehtiyacları varsa, hansı yolla gətirilməsindən asılı olmayaraq Rusiya və Azərbaycan tərəfindən göndərilən yardımları mütləq qəbul etməlidirlər. Əgər etmirlərsə, yolu bəhanə gətirirlərsə, deməli, onlar siyasi təc-

batlara yol açır, məkrli niyyətlərini, təcavüzkar əməllərini həyata keçirirlər. Çox təəssüflər olsun

ki, BQXK bu sahədə onlara yaxından dəstək verir və demək olar ki, Qərbin əlində siyasi

oyunbazlıq etmək üçün bir alətə çevrilmişdir. Komitənin separatçılarla sıx əlaqədə olması yardımların çatdırılmasına maneçilik törədilməsində, qaçaqmalçılıqla məşğul olmaqda, qatillərin müdafiə edilməsində özünü aydın göstərir.

Əgər Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Azərbaycan qanunlarına əməl etmərsə, öz ofisini ölkəmizə köçürmərsə, erməni təcavüzkarlarına dəstək verirsə, humanitar yardımların Qarabağa çatdırılmasına maneçilik törədib erməniləri çirkin əməllərə ruhlandırarsa, onun fəaliyyəti məhdudlaşdırılmalı və bu barədə müvafiq orqanlara müraciət edilməlidir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə yönələn hər bir cəhdin qarşısı vaxtında alınmalıdır”, - deyərək Tahir Rzayev bildirib.

İnam Hacıyev

Ukrayna müharibədə təşəbbüsü ələ alır

Rusiya-Ukrayna müharibəsində müttəfiqlərin rəsmi Kiyevə hərbi, siyasi, maliyyə dəstəyi müharibənin gedişində yeni vəziyyət yaradır. Xüsusilə də, Almaniyanın, ABŞ-ın, İngiltərənin müasir silahlarla Ukraynanı təchiz etməsi Rusiyanın vəziyyətini son dərəcə ağırlaşdırıb. Almaniya hökuməti vergi ödəyiciləri hesabına Kiyevə daha 40 piyada döyüş maşını verməyi planlaşdırır. Almaniya hökuməti Rheinmetall konserni ilə Kiyevə dörd onlarla Marder piyada döyüş maşını tədarük etmək barədə razılığa gəlib. Alman konserninin bəyanatında deyilir: "Rheinmetall-ın yeni döyüş maşınları üzərində işi tam sürətlə davam edir. Marder partiyası müqaviləyə uyğun olaraq 2023-cü ildə Ukrayna tərəfinə təhvil verilməlidir". V. Zelenski isə bu kimi təchizatla kifayətlənmir və daha yeni silahlar istəyir.

O bildirib ki, müttəfiqlər onlara ATACMS raketləri verərsə, Rusiyanın müqavimətini qıraraq, əraziləri işğaldan təmizləmək asan ola bilər. ABŞ ordusunun dəniz piyadasının keçmiş zabiti Brayan Berletç o fikirdədir ki, ABŞ uzaqmənzilli ATACMS raketləri Ukraynaya verərsə, Rusiya üçün problem yaranmayacaq: "Rusiya hərbiçiləri onun nəzarəti altında olan ərazilərdə möhkəm yerləşib və Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin hücumlarına məruz qalan arxa rayonların güclü müdafiəsi qurub. Rusiya üçün ATACMS raketlərini vurmaq çətin olmayacaq". Bəzi hərbiçilərin və siyasi ekspertlərin ümitsiz proqnozlarına baxmayaraq, Ukrayna tərəfi torpaqlarını işğaldan azad edib, Rusiya üzərində qələbə qazanacaqlarına böyük ümid bəsləyirlər.

Krım gedən yol uzaqda deyil

Bu arada Zelenskinin ölkənin müdafiə nazirini Krım tatarlarından olan şəxsi təyin etməsi yarımadağa gedən yolun uzaqda olmadığına ümidləri artırır. Çünki Krımda əhalinin əsas hissəsini tatarlar təşkil edir ki, onlar da işğalçıya qarşı içəridən mübarizəyə qalxması yarımadağın təmizlənməsində xüsusi rol oynayacaq. Hələlik isə, tərəf arasında mövqe savaşı gedir. DXR rəhbərinin səlahiyyətlərini icra edən Denis Puşilin bildirib ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələri Opitni istiqamətində tanklar və piyadaların döyüş maşınlarını yerləşdirib, lakin ciddi itkilər verib. O qeyd edib ki, düşmənin Opitnoye qəsəbəsi istiqamətində fəallaşmış və mövqelərini yaxşılaşdırmağa çalışır. Eyni zamanda, Puşilin vurğulayıb ki, Rusiya ordusunun gələcək hərəkətləri ilə bağlı anlayış var və ciddi narahatlıq yoxdur. Rusiya tərəfinin yaydığı məlumata görə, Donetsk istiqamətində "Cənub" qoşunlar qrupu Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin beş hücumunu dəf edib və iki şirkət, 8 maşın, D-30 haubitsasını, Amerikanın AN/TPQ-50 radarını və 28-ci mexanikləşdirilmiş briqadanın sursat anbarını sıradan çıxarıb. Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Dilyevkədə. Krasnolimansk istiqamətində Mərkəzin qoşun qrupu 70-ə qədər yaraqlı, iki zirehli texnika, iki pikap və bir D-20 haubitsasını məhv edib. Kupyansk istiqamətində "Qərb" qoşun qruplaşması 80 nəfərə qədər millətçini, iki avtomobilini, atalarına bir D-30 haubitsasını göndərdi və Tabaevkadaki 103-cü Terrordan Müdafiə Briqadasının silah-sursat anbarını yandırdı. Yujno-Donetskədəki "Vostok" qoşun qruplaşması düşmənin üç hücumunu dəf edib, o, bir yarımından çox rota, iki zirehli texnika, dörd avtomobil və üç "Msta-B" haubitsasını itirib: "145 əsgər, iki tank, üç avtomobil, İngilis Stormer HVM hava hücumundan müdafiə sistemi, Amerikanın M109 Paladin özüyəriyən silahı, ABŞ istehsalı M119 haubitsaları, həm-

çinin Msta-B və D-20. Xerson istiqamətində üç maşından ibarət bir taqım qədr, iki D-30 haubitsa, bir Bukovel-AD radar stansiyası və Berislavdakı Ukrayna İHA-nın idarəetmə mərkəzi məhv edilib. Hava hücumundan müdafiə qüvvələri üç HIMARS və Alder MLRS mərmisini və 46 Ukrayna pilotsuz təyyarəsini ələ keçirib".

Moskva raket atəşinə məruz qala bilər

Rusiyanın Moskva və Ukraynanın sərhədinə yaxın şəhərlərin dron hücumuna məruz qalması ruslar arasına böyük çaxnaşmaya səbəb olub. Hesablamaya görə, müharibə başlayandan Rusiyanı 3 milyona yaxın insan tərk edib. İtkilərinin sayı isə 170 min nəfərə yaxındır. Ehtimallar var ki, "Azad Rusiya könüllüləri" briqadası Moskvanı uzaq mənzilli raketlərlə atəşə tutacaq. Belə hal baş verərsə, moskvalıların şəhəri tərk edəcəkləri şübhəsizdir. Çünki əhalinin sıx yaşadığı rayonlar raket atəşinə məruz qalarsa, on minlərlə insan həyatını itirəcək. Moskva şəhər sakinləri bunu anladığılarından çıxış yolunu şəhəri tərk etməkdə görürlər.

Rusiya istintaq komitəsi Ukraynanın vəzifəli şəxslərini təqib etməkdə davam edir. Belqoroda, Voronejə, Rostova hücum təşkil edənlər və ruslara qarşı terror çağırışı edənlər haqqında cinayət işi qaldırılır. Ukraynanın Dnepr (Dnepropetrovsk) şəhərinin meri Boris Filatov da cinayət məsuliyyətinə cəlb olunan şəxslərdəndir. Boris Filatov Moskvanın Basmanın məhkəməsi tərəfindən qiyabi həbs edilib. Və Rusiya Daxili İşlər Nazirliyi Filatovu soyqırma çağırış ittihamı ilə açılmış cinayət işi üzrə axtarısa verib. Rusiya Federasiyasının İstintaq Komitəsi yazda müvafiq cinayət işi açıb. Rusiya müstəntiqləri Dnepropetrovsk merinin ifadələrində Sənətin 4-cü hissəsində nəzərdə tutulan cinayətin əlamətlərini gördülər. 33, maddə. Rusiya Federasiyası Cinayət

Məcəlləsinin 357-ci maddəsi (soyqırım törətməyə çağırış, milli qrupun tam və ya qismən məhv edilməsinə yönəlmis hərəkətlərə sövq etmək).

Rusiyanın silah-sursatında çatışmazlıqlar baş verə bilər

Hərbi ekspertlərin gəldikləri qənaətdə görə, yaxın aylarda Rusiyanın silah-sursatında çatışmazlıqlar baş verə bilər. Bu isə rəsmi Moskvaya müharibəni davam etdirməyə çətinliklər yaradacaq. Ukraynaya silah təchizatı genişlənməkdədir. Hətta dövlətlərlə yanaşı, iş adamları, ayrı-ayrı imkanlı şəxslər də Ukraynaya yardımlar göstərirlər. Bu günlər belə bir informasiya yayıldı ki,

amerikalı iş adamı Morales Kiyevə 200 milyon dollar dəyərində silah satıb. Məlumatı "The New York Times" qəzeti də özəl mənbələrinə əsasən təsdiqləyib. Qəzet yazır ki, Mark Morales adlı ABŞ silah satıcısı V.Zelenskiyə 200 milyon dollardan çox silah satıb, bununla da Ukrayna tərəfinə ən böyük qeyri-dövlət silah tədarükçüsünə çevrilib: "Moralesin "Global Ordnance" şirkəti Pentagolla 1 milyard dollardan çox sursat istehsalı üçün müqavilə imzalayıb və o, birbaşa Ukrayna tərəfinə 200 milyon dollarlıq silah göndərib. Bu cür həcmli sadəcə Moralesin Ukraynanın ali rəhbərliyi ilə korrupsioner əlaqələri ilə izah etmək olar. Kiyevlə yaşamaq canavar kimi ulayan kimidir".

Zelenskinin ordusunda üsyan ola biləcəyi ehtimal edilir

Müharibə başlayandan Rusiya xüsusi xidmət orqanları Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskiyə qarşı terror aktları təşkil edib. Lakin Zelenski terror aktlarından sağ çıxmağa bacarıb. Bu dəfə Rusiya tərəfi orduda üsyan təşkil etməklə Zelenskini aradan götürməyə çalışır. CIA-nın keçmiş analitiki Larry Johnson Ukrayna ordusunun prezident Vladimir Zelenskiyə qarşı üsyan edə biləcəyini bəyan edib. Conson bunu Dialogue works YouTube kanalına verdiyi müsahibədə deyib: "Mən bunu gözləyirəm və bunun hələ baş verməməsinə təəccüblənirəm. Mən Ukraynada döyüşləri davam etdirmək və insanları itirməyə davam etmək üçün çox həvəs görürəm".

ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin keçmiş analitiki təklif edib ki, həm orduda, həm də hüquq-mühafizə orqanlarında, cəbhədə və Kiyevdə vəziyyət qəfildən yaranarsa, hakimiyyəti öz əllərinə almağa hazır olan qruplar formalaşmalıdır.

i.ƏLİYEV

Rəfiqə

Şərəf amilindən uzaq olan bədnam məxluqlar

Ölkədə baş verən istənilən ən kiçik hadisəyə, hətta məişət olayına belə, siyasi don geyindirmək AXCP sədri kimi tanınan bədnam məxluq Əli Kərimlinin köhnə şakərlərindəndir. Ona görə köhnə şakərlərindəndir ki, bu fərd "siyasi fəaliyyətini" məhz bu kimi məsələlər üzərində quraraq, şəxsi dividendlərini güdür. Və əlbəttə ki, belə vasitələrlə xalqın, millətin qarşısında hər hansı bir siyasi uğur qazanmaq ümumiyyətlə, qeyri-mümkündür. Və bunu dərk edə biləsən. Əli Kərimli bunu dərk edirmə? Bir də, dərk etmək üçün düşünən baş olmalıdır, o baş da onda yoxdur. Bax, realıq budur. Çünki Əli Kərimli kimilərdə normal anlama, hadisəni təhlil etmək, şüur qabiliyyəti olmur. Və buna görə də belə məxluqlar iqtidara müxalifət deyil, bunlar xalqa, dövlətçiliyə müxalifətdir. Ancaq burada Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, Gültəkin Hacıbəyli və sairə bu kimi satqın, xain, xalqa düşmən olan bu məxluqlar "ilana ağı verən kərtənkələdir". Bunlara da ağılı verən Ə.Kərimlidir. Ancaq bu satqın hələ də bu 28 il ərzində anlamayıb ki, məkrli niyyətin Azərbaycanda reallaşdırılması mümkün deyil. Fransız psixoloq Julyer iddia edir ki, insarlarda satqıncılıq və xəyanət simptomları bir dəfə formalaşırsa, bu, sistemli şəkildə davamlı olur və ətraf mühitə ikrah yaranır. Əslində, bu gün bu ünsürlərin hər biri Avropadakı küt baltalardır... sapları da çürükdür. Və bu ölkədə yaşamağa haqqı olmayan satqın kadrosunun başçısı Əli Kərimli, "aşaqqallığı" ayaq altına atan "Milli Şura"-nın sədri Cəmil Həsəni, şərəf amilindən uzaq olan rəzil qadın Gültəkin Hacıbəyli, vətəni, dövlətini, hətta ailəsini belə satan məneviyyatsız Sevinc Osmaqızı, Qənimət Zahid, Vidadi İskənderli və digər xəyanət simptomları cəmiyyətdən təcrid etməlidir.

Ən gülcünc doğuran da odur ki, şərəf amilindən bixəbərlər olan bu xəyanətkarlar öz satqıncılıqları ilə bir-birlərinə "tərif" yağdırırlar. Əgər oxucularımızın yadındadırsa, vaxtilə AXCP sədrinin birinci müavini rəhmətlik Gözəl Bayramlı AXCP sədrini tərifləyib onun Nelson Mandela ilə müqayisəsini aparırdı. Ancaq rəhmətlik Həsən Kərimovun bir dəfə bu cür bənzətmələrə və oxşatmalara etiraz etməsi cəbhəçilər tərəfindən necə daş-qalağa tutmuşdular, yazıq elə o oturan oldu yerində. Ən gülcünc doğurarı o idi ki, AXCP funksioneri Nureddin Məmmədlinin rusiyalı müxalifətçi Nemtsovin ölümündən sonra Ə.Kərimlini onunla müqayisə etməsi idi: "Nemtsov Əli bəyə qibtə edirdi..."

Buyurun, indi də C.Həsəni onu A.Eynşteynlə bir tərəziyə qoyur. Bax, bu yerdə deyirlər ki, həyasızlığın son nöqtəsi. Ay Cəmil bəy, heç olmasa, belə bir iddia ilə çıxış edəndə, öz yazdığı "Ağ ləkələrin qara kölgəsi" cızma-qaranı gözünün qabağına gətirəydin. Adı çəkilənlərin hamısı siyasətdə, elmdə uğur qazanmış, bütün dünyanın tanıdığı şəxslərdir. Bəs, Əli Kərimli kimdir? Sənin kimi, Əli Kərimli də xəyanət, qisaslar, intriqalar toplusudur. AXCP sədri Əli Kərimli və onun "banditos" dəstəsi Vətəndən, millətdən və demokratiyadan çox danışsa da, həmişə sözləri əməllərinə zidd olub. Bu yerdə Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyevin C.Həsəni ilə bağlı dediyi sözlər yadıma düşür: "Mən Cəmil Həsəninlin qanı da erməni qanıdır dedikdə, o da qayıdıb dedi ki, mən bir xristianı müsəlman etmişəm. Və belə olan halda Cəmil Həsəni erməniləri müdafiə etməyə məcburdur. Ona görə də, xaricdə mülklər, bağ evləri və villalar alırlar. Yəni, yaşayışlarını orada qururlar. Bu baxımdan, mən dəfələrlə təklif etmişəm, tələb etmişəm ki, belə adamlar Azərbaycandan deportasiya olunsunlar".

Bax, budur həqiqət. Azərbaycan iqtidarı dövlətin, millətin maraqlarını heçə sayan, hər kəsi mənevi terrora məruz qoymağa çalışan Ə.Kərimli-C.Həsəni kimi antimill ünsürlər barəsində sərt ölçü götürməli, cəmiyyətdən təcrid etməlidir. Çünki Azərbaycan artıq dünya birliyində demokratik prinsiplərin inkişafına önəm verən, müstəqil siyasət yeridən dövlət kimi tanınır. Və bu gün anlamaq lazımdır ki, bu ölkənin qanunlarını pozduqlarının bədeli ağırdır. Çünki qanun hamıyı şamil edilir - əxlaqlıya da, əxlaqsıza da, siyasətçiye də, sadə vətəndaşa da. Və bu gün özünü tərəfsiz, "xalq fədaisi" kimi Azərbaycan cəmiyyətinə sıramaq istəyən bu şərfətsiz məxluqlara bir ad axtarmaq üçün axtarısa çıxsam da tapdığım söz insan yox, İBLİS oldu. Xüsusilə də, Sevinc Osmaqızının dediyi hər bir sözü dövlətimizə, Vətənimizə, xalqımıza qarşı yönələn düşmənçilikdir. Sevinc Osmaqızı "Sarkisyan belə etiraf edir ki, Xocalıda insanları bilə-bilə qırıblar" - deyirsə, bu iblis və onun kimilər - orduxanlar, fəxrəddinlər, vidadilər bu ünsürlər erməni təəssübkeşləri bunu anlamır ki, gec-tez xalqın qarşısında ən ağır cəzalarını alaçaqlar, özü də bağışlanılmayan cəzalarını!

İlham Hüseynli baş troll statusundan məhrum olundu

El arasında bir məsəl var: "İlanın ağına da, qarasına da lənət". Sanki bu el məsəlini dağıdıcı müxalifət düşərgəsində təmsil olunan şəxslərə də şamil etmək istəyir-sən. Nədən ki, bu şəxslər xarici maraqlı dairələrdən maddi və mənəvi dəstək aldıklarından Azərbaycanın milli və dövlətçilik maraqlarına yönəldilmiş siyasət aparırlar. Özlərinə yaxın saytlarda və sosial şəbəkələrdə birbaşa Koçaryan, Sarkisyan, Vardanyan kimi Azərbaycana qarşı ittihamlar səsləndirir, haqqında beynəlxalq aləmdə mənfə rəy formalaşdırmağa çalışırlar. AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şuranın sədri Cəmil Həsəni, AXCP funksionerləri Fuad Qəhrəmanlı, İlham Hüseynli, Seymur Həzi, Milli Şuranın üzvləri Tofiq Yaqublu, Gültəkin Hacıbəyli və digərləri sanki erməni ailəsində göz açıb, erməni çörəyini yeyib, boya-başa çatıblar. Hər fürsətdə Azərbaycana qarşı qərəzli təbliğat işi aparırlar. T.Yaqublu deyir ki, "Zəngəzur Azərbaycanın avantürasıdır". Əli Kərimli isə iddia edir ki, Azərbaycan Ermənistanla sərhəddə mövqelərini möhkəmləndirməklə bölgədə sülhə təhdid yaradır. C.Həsəni isə birbaşa Fransadakı erməni lobbisini arzu etdiklərini dilə gətirir: "Xankəndidə humanitar böhran yaratmaqda Azərbaycan bəzi ölkələri özünə qarşı çevirmiş olur".

Ə.Kərimlinin ətrafında olanlar İ.Hüseynli ağılda və düşüncəsindədir

Trollar da boş dayanmırlar çalışırlar ki, Ə.Kərimliyə təqdim olunan tezislərə uyğun fəaliyyətlərini qursunlar. Məsəl üçün, AXCP-dəki troll dəstəsinin rəhbəri vəzifəsini icra edən İlham Hüseynli sosial şəbəkədəki səhifəsində hərbi zəfərimizə kölgə salmağa hesablanan

sayıqlamalarla çıxış edib: "44 günlük müharibədən sonra hökumət elə siyasət yaratdı ki, "hərbi zəfər" ifadəsini işlətməyə tərəddüd edirsən. Çünki ötən dövr onlarla qazinin intiharına, Qarabağ cəbhəsində siyasi məğlubiyyətə xidmət etdi. Yəni, əldə olunmuş qələbəni elə sürətlə yeyirlər ki, süfrədə qıtlıq yaranıb". Bu yarım müdafiəçi rolunda çıxış edən troll hələ də Vətən müharibəsində əldə oluna parlaq qələbəni həzm edə bilmir. Hələ də anlamır ki, son iki yüz ilin zəfəri qazanılıb. Başa düşmür və ya başa düşmək istəmir ki, işğaldan azad edilən ərazilərimizdə yeni həyat qurulur, insanlar öz doğma yurd-yuvalarına qayıdırlar. Bu məsələ ilə bağlı İ.Hüseynlini qandırانların olmaması ona xidmət edir ki, elə Ə.Kərimlinin ətrafında olanlar İ.Hüseynli ağılda və düşüncəsindədir.

Troll ermənipərəst dairələrin tənqid edilməsindən narahat olub

İ.Hüseynli daha bir sayıqlama ilə çıxış edib. Deyir ki, "Zəngəzura gedirik", "Göyçəni alırıq", "İrəvəna giririk" kimi ucuz vətənpərvərlik şoularıyla, "münaqişə bitib", "düşməni gorbəgər olub" kimi yalan təbliğatla özlərini də inandırılar: "Ayılanda isə gördülər ki, diplomatiya cəbhəsində düşməni qılınc çalır. Və bir daha sübut olundu ki, "Ağıllı kənd"ə yox, ağıllı idarəçiliyə, müdrik siyasətə ehtiyac var. Ağıllı idarəçiliyin dəhlizi qapanıbsa, Laçın dəhlizində uğur qazanmaq çətindir. Qətiyyətli siyasətə giriş edə bilmirsənsə, Xankəndinə girə bilməzsən. Dövlət maraqlarının qapısını bağlamırsansa, Ağdam yolunun açılıb-qapanması nəyi dəyişəcək? NATO-nu söymək, ABŞ-a qarşı hansı uğurun təminatıdır? Əs-

lində, biz Qarabağda yox, Bakıda dalana dirənmişik. Bakıda verilən siyasi qərarların nəticəsidir ki, Qarabağda haqsız duruma düşmüşük. O məşhur 44 gündən 3 ilə yaxın vaxt ötür. İndi biz tamam başqa mənzərənin şahidi olmalıyıdık. O 44 günün verdiyi hərbi-mənəvi güc siyasi gücə çevrilməli və ölkəyə yeni rəng, yeni nəfəs, yeni libas bəxş etməliydi. Amma intihar, tənəzzül, repressiya, hüquqsuzluq, qisas, hikkə, səfəlet gətirdi". İ.Hüseynlinin qarnının azarı bu cümlələri ilə bəlli olur. Məlum olur ki, troll ABŞ-a qarşı tənqidi fikirlərin səsləndirilməsindən və ya yazılmasından narahat olub.

Əslində, məram və məqsədinin də ABŞ-dakı qaranlıq dairələri müdafiə etməkdir. Onlara haqq qazandırmağa çalışır ki, bəzi ermənipərəst dairələr Azərbaycana qarşı səlib yürüşləri təşkil etməkdə haqlıdır. Trola başa salmaq lazımdır ki, artıq Qarabağ Azərbaycanıdır! Ağdam-Xankəndi yolu isə açılacaq. Buna heç kimin şübhəsi olmasın. Artıq dənədən humanitar yüklər Ağdam-Xankəndi yolu ilə daşınmasına başlanılıb. Böyük və qüdrətli Azərbaycan öz tələbini Ermənistanla və separatçıların arxasında dayananları qəbul etdirdi. Yaxın günlərdə isə ücrəngli Azərbaycan bayrağı Xankəndidə dalğalanacaq.

Ə.Kərimli AXCP-dəki troll dəstəsinə yenidən formalaşdırır

Yuxarıda qeyd etdiyim fikirlər bir daha aktuallığını əks etdirmiş olur: Bu trollar erməni qucağından düşüblər. Necə ola bilər ki, Azərbaycandan yarıdılan bütün imkanlardan bəhrələnməklə cah-cəlal içində yaşayasan, lakin erməni maraqlarından çıxış edəsən? Bəlkə də dünyada heç bir insan öz millətine qarşı belə bir rəzalətə etmir, təbii ki, etməz. Ancaq dağıdıcı müxaliflər Azərbaycan xalqına, dövlətinə şər atır və bununla da erməni lobbisinin Bakıdakı təmsilçiləri olduqlarını nümayiş etdirirlər. Dərk etmirlər ki, onlar ancaq istifadə olunanlardır. Günün birində yararsız məhsul kimi zibil qutusunda atılacaq. Artıq İ.Hüseynli zibil qutusunun kənarındadır. Bir məqamda zibilliyə qarışıb arxivə göndəriləcək. Çünki Ə.Kərimli onu AXCP-dəki troll dəstəsinin rəhbərliyindən azad edib. Bu isə onun üçün siyasi intihara bərabərdir. Yaxın günlərdə isə arxivlik olacaq.

İ.ƏLİYEV

"Paşinyan hakimiyyətinin xaos yaratmaq siyasəti hələ də davam edir"

HƏRBİ EKSPERT açıqladı

"Özünü demokratik qüvvələr adlandıran, əslində isə mahiyyət etibarilə "Daşnaksütun"a tapşırılan Nikol Paşinyan hakimiyyəti və bundan qabaq əli qana batmış müxalifət rolunda Qarabağın işğalçılığında fəaliyyət göstərən Koçaryan, Sarkisyan və digər qruplaşmaların Cənubi Qafqazda xaos yaratmaq üçün anlaşılmaz siyasəti davam edir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında ehtiyatda olan polkovnik-leytenant, hərbi-siyasi ekspert Elmar Hüseyn deyib. O bildirib ki, Qafqaz yalnız Ermənistanla bitən bir region deyil: "Orada yerləşən ölkələr Qafqazda sülh şəraitinin təminatçısı kimi çıxış edirlər. Onları bir araya gətirən Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini qeyd etməmək mümkün deyil. Nikol Paşinyanın isə "Uzaq qohumdansa, yaxın qonşu yaxşıdır" deyimindən uzaq düşərək dünyanı bir-birinə qatan Fransa siyasətinə bel bağlaması, sonra Hindistana üz tutması və bu müddət ərzində İranla yaxınlığı anlaşılan deyildi. Lakin bu gün Rusiya da, İran da çox gözəl başa düşürlər ki, Paşinyan onlara yönələn gələcək müharibə ocağının plazdarmasına çevrilib. Yüzlük tarixində ilk dəfə olaraq Rusiyada yerləşən Ermənistan səfiri Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılaraq nota verilib. Yenə də 30 il müddətində ilk dəfə İran prezidenti Rəisi

Paşinyana zəng edərək onu qarışıq siyasətinə yayındırmaq istəyib. Lakin bütün bu proseslər heç də asan başa gəlmədi". Ekspert sözlərinə davam edərək qeyd edib ki, bütün bunlar Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iqtisadi, siyasi, dostluq və qonşuluq münasibətlərinin qorunması, uzaqgörən siyasəti nəticəsində həyata keçirildi: "Düşünürəm ki, ermənilərə siyasi baxımdan "dur" deməkdən əlavə fiziki müdaxilə ilə onları dayandırmağa məcbur olacağıq. Çünki bir milyon qaçqınımızın artıq geridönüşü başlayıb. Cəbhə bölgələrində müxtəlif istiqamətlərdə təxribatların törədilməsini, mina sahələrinin qurulmasını müşahidə edirik. Əgər Ermənistan hakimiyyəti Qarabağdakı separatçı qoşunların tərkisilah olması fəaliyyətini həyata keçirsə, Azərbaycan dövləti fiziki müdaxilə ilə "Dur" prosesini icra etməyə bilər. Qalan bütün hallarda dövlətimiz birtərəfli anti-terror əməliyyatı həyata keçirəcək".

Ləman Sərraf

Hazırlığa...

MƏTANƏT

Deməli, hələ məktəblərin açılmasına bir ay qalmış övladları bu dərs ilində birinci sinfə gedəcək anaların söhbətinin şahidi oluram. Onlar öz aralarında uşaqlarının məktəbə gedəndən sonra hazırlıq məsələsini müzakirə edirlər.

Kənardan dinlədikcə, donub qalıram. Deyirəm, ilahi, hələ məktəb başlamayıb, bunların da uşaqları məktəbə hələ birinci sinfə gedəcəklər, indidən görəsən bu, nə hazırlıq müzakirəsidir belə?..

Qadınlardan biri deyir ki, bəs sinif müəllimləri yaxşı müəllimdir. Gəlin, elə uşaqları onun yanına hazırlığa göndərək. O biri qadınsa cavabında deyir ki, onun yanına göndərməyib nə edəcəksən? Başqa müəllim yanına qoya bilərsən, müəllim sinifdə uşağına gün verməz. İndi hamı uşağına kim dərs deyirsə, hazırlığa da onun yanına qoyur.

Başqa bir qadın isə deyir ki, bəs mənim qohumum var, ibtidai sinif müəllimidir, hazırlıq da keçir, mən onun yanına qoyacağam. Özü deyib ki, gətir, mən məşğul olum. Cavabını isə belə alır ki, qoymağına qoy, amma elə et ki, öz müəlliminin xəbəri olmasın. Yoxsa uşağının sinifdə günü qara olar.

Bütün bunları dinləyərkən öz-özümə düşünürəm ki, görəsən, bu, nə xəstəliyidir, biz mübtəla olmuşuq. Birinci sinfə gedən uşağı da hazırlığa qoyarlar? Bəs bu anaların evdə işinin-gücünün adı nədir ki, uşağı ilə məşğul olmaq istəmir? 6 yaşlı uşaq gözünü açıb dünyaya əməli-başlı baxmamış apar, qoy hazırlığa, uşağın bütün psixologiyası pozulsun.

Elə bu səbəbdən də söhbətə müdaxilə etməli oldum: -Üzr istəyirəm, söhbətinizə qarışdığım üçün, lakin sadəcə qulaq asa bilmədim. Nə üçün belə kiçik yaşdan uşaqları hazırlığa qoymaq istəyirsiniz? Heç olmasa, 4-cü sinfə qədər evdə özünüz məşğul olun, yuxarı siniflərdə qoyarsınız da. Qadınlardan biri cavab verdi ki, ay xanım, proqramı elə çətinləşdiriblər ki, vallah, adam baş aç bilmir ki, uşağa da nə isə öyrədə bilsin. Ötən il oğlum getdi birinci sinfə, bu il də qızım gedəcək. Düzdür, oğluma hərfələri yazmaqda köməklik göstərdim. Amma əvvəlki illərdəki kimi deyil bu tədris proqramı. Elə çətinləşib ki, adam baş çıxara bilmir. Buna görə də məcbur qalıb hazırlığa göndərirəm ki, müəllim özü öyrətsin.

Mən də belə bir sual verdim onlara. Bəs müəllim sinifdə öyrətmir ki, hazırlığa ehtiyac yaranır? Cavabında dedilər ki, körpə uşaqlar, 45 dəqiqəyə nə öyrənəcəklər? Lazımdır ki, dərslərdən sonra da məşğul oluna ki, bir şey dərk edə bilələr.

O biri qadın isə dedi ki, mən işləyirəm. İşdən sonra uşaqla məşğul olmağa vaxt qalmır. Ev işləri imkan vermir. Bu səbəbdən də hazırlığı seçirəm ki, uşaq ev tapşırıqlarını orada hazırlasın.

Başqa bir qadın isə dedi ki, hələ birinci sinifdə uşaqla bir qədər məşğul olmaq olur. Elə ki, 2-ci, 3-cü siniflərə qalxdı, riyaziyyat bir yana, heç Azərbaycan dilindən də məşğul olmaq olmur. Tədrisi o qədər qəribə vəziyyətə salıblar ki, bilmirsən ki, uşağa dərsi nə formada başa salasan. Nə deyirsənsə, deyir ki, yox, ana, sən düzgün demirsən, müəllim deyir ki, bu, belə olacaq. Bu kurikulumdur, nədir, vallah, başımıza oyun açıb. Beləliklə, bilmədim ki, bu xanımlara haqq verəm, yoxsa onları günahlandıraram. Qaldın, necə deyirlər, iki daşın arasında. Hazırlığın qiymətini öyrənəndə isə açığını deyim, matim-qutum qurudu.

Düşünürəm ki, ana uşağı qoyur hazırlığa, işini yüngülləşdirir, müəllim sinifdə enerjisini tükəndirmir, saxlayır hazırlığa. Atalar da haradan olsa, hazırlıq pulunu tapıb ödəyir. Bircə yazdığım uşaqlara gəlir. Bu uşaqların başına görün bir necə oyunlar açılır? Xaricdə birinci sinfə gedənlərə sadəcə ətrafı mühitlə tanışlıq öyrədilsə, bizdə 6 yaşlı uşağı elə yükləyirlər ki, qalır altında çabalaya-çabalaya. Yazıq körpələr, hər kəs öz rahatlığını, mənfəətini axtaran zaman qurban siz olursunuz. Elə bu səbəbdən də, Allah köməyiniz olsun...

Şerti şumda kəsməli, ya xırmanda yabalaşmalı?

Nikah müqaviləsi ailədaxili qanunnamədir, ailənin bir növ konstitusiyasıdır və davranışlardan tutmuş münasibətə, nikahdan əvvəlki və sonrakı dövrdə əldə edilmiş mülklərdən birgə istifadə edilən əşyaların istifadəsinə qədər hər şey əvvəlcədən qərarlaşdırılır. Nikah müqaviləsi özündə ailənin hər iki fərdinin - er və arvadın evlilik müddətində həyatını əks etdirir, ortaq qərarların alınmasında, hüquqların pozulmamasında, tərəflərin haqqının tapdanmamasında bir növ yaddaş kitabıdır. Yeni, nikah müqaviləsində evlənmə ərafəsində və evlilik dövründə qazanılan mal-mülkün idarəsi, həyat tərzinin formalaşması, ər və arvadın hüquq və vəzifələri, həmçinin, bu kimi maddələr əksini tapır.

Nikah müqaviləsi bağlanmalıdırmı?

Nikah müqaviləsində qeyd olu-

Ailə məcəlləsi
Maddə 38

Bu razılaşma müqaviləsi ər-arvadın mövcud olan və ya gələcəkdə əldə edəcəkləri əmlakın bölgüsünə dair də bağlana bilər. Bu halda boşanma olarsa, mal

qadının uşaq doğub doğum haqqında şəhadətnamə ala bilməməsi zaman yada düşür.

Ailə Məcəlləsinin 38-ci maddəsində bu müqavilə belə xarakterizə edilir: "Nikah müqaviləsi nikaha daxil olan şəxslər arasında bağlanan, nikah dövründə və (və ya) nikah pozulduqda ər-arvadın əmlak hüquqlarını və vəzifələrini müəyyən edən sənəddir. Nikah müqaviləsi ilə ər-arvad birgə mülkiyyətin qanunla müəyyən olunmuş rejimini dəyişərək, ümumi əmlak,

Nikah müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələr müəyyən müddətlərlə məhdudlaşa bilər, müxtəlif şəraitin yaranıb-yaranmamasından asılı ola bilər. Nikah müqaviləsində ər-arvadın hüquq və fəaliyyət qabiliyyətini, öz hüquqlarının müdafiəsi üçün məhkəməyə müraciət etmək hüququnu, uşaqlara münasibətdə hüquq və vəzifələrini, eləcə də ər-arvad arasındakı şəxsi qeyri-əmlak münasibətlərini tənzimləyən, ehtiyacı olan və əmək qabiliyyəti olmayan ər(arvadın) saxlanılması üçün vəsait almaq hüququnu məhdudlaşdıran, ər-arvaddan birini çox əlverişsiz vəziyyətə salan və ailə qanunvericiliyinin əsaslarına zidd olan müddəalar nəzərdə tutula bilməz."

Boşanmanın da bir mədəniyyəti olmalı...

Nikah müqaviləsinin bir üstün cəhəti də var, çünki sözügedən müqavilənin bağlandığı Avropa ölkələrində bizdən fərqli olaraq evli cütlüklər boşananda düşməni kimi yox, dost kimi ayrılırlar. Mal-mülk bölgüsündə heç bir problem yaranmır, hüquqlar tapdanmır, qanun hər iki tərəfi hüquqları pozulmadan boşayır. Bunlar da mentalitetdir, millətin mədəniyyətinin göstəricisidir. Amma bunları bizim hər han-

nan bütün bəndlər birlikdə yazılır, müqavilə notarial qaydada təsdiq olunur, möhür vurulur. Bizim kimi mühafizəkar cəmiyyətlərdə bağlanan nikah müqaviləsi heç də həmişə bir-mənalı qarşılanmır. Xüsusən də, yaşlı nəsil bu məsələdə xeyli aqressivdir. Yaşlılar hesab edir ki, insanlar evlənməzdən öncə mal-mülk davası edirlərsə, şərtlərlə evlənirsə, o ailənin ömrü də uzun olmaz. Təbii ki, haqsız da deyillər. Təəssüflər olsun ki, zaman o zaman deyil, indi hissələrin yerini müqavilələr, sənədlər alıb. Müasir evliliklərin çox az faizi nikah müqaviləsi bağlayır. Müqavilənin bağlanmasında əsas səbəb kimi qadının boşanma halında el dili ilə desək, "düzdə" qalmamasıdır. Axı bizdə belə bir fikir formalaşmış ki, qadın hər bir halda əzilən və haqqı tapdanan tərəfdir.

Bu müqavilə evlənməzdən öncə və ya sonra bağlana bilər, amma evlənməzdən öncə bağlanan müqavilə nikahdan sonra qüvvəyə minir. Qeyd edək ki, nikah müqaviləsi yazılı formada bağlanır və notariat qaydasında təsdiq olunmalıdır. Müqaviləyə sonradan dəyişiklik edilə bilər, amma tərəflərin hər ikisinin razılığı ilə.

Çox az faiz müqavilə bağlayır

bölgüsü müqavilədə göstərilmiş formada həyata keçirilir. Nikahın etibarsız sayıldığı, yeni tərəflərin boşandığı gün, müqavilənin də qüvvədə qalmasına xitam verilir.

Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı hesabatə əsasən, 2019-cu ildə 63869 nikah qeydə alınsa da, onlardan yalnız 129-da nikah müqaviləsi, 2020-ci ildə 35348 nikahdan 151-də nikah müqaviləsi, 2021-ci ilin ilk üç ayında isə 10334 nikahdan yalnız 28-də nikah müqaviləsi imzalanıb. Müqavilənin bağlanmasında əsas səbəb kimi qadının boşanma halında el dili ilə desək, "düzdə" qalmamasıdır. Axı bizdə belə bir fikir formalaşmış ki, qadın hər bir halda əzilən və haqqı tapdanan tərəfdir. Maraqlıdır ki, bizdə də eynən bu cür baxılır bu müqaviləyə, yəni sırf maddi məsələlər və şəxsi mənafe baxımından. Müasir evliliklərin çox az faizi nikah müqaviləsi bağlayır, ölkəmizdə nikaha daxil olanların təxminən 2-3 faizi nikah müqaviləsi bağlayır.

Nikah müqaviləsi boşanma halında işə yararır

Bizim reallıqlara görə, nikah müqaviləsi qadının və uşağın sosial təminatı deməkdir. Çünki bizdə hər bir halda qadının hüquqlarının pozulduğu hesab edilir. Amma gerçək nikah müqaviləsi heç kimin haqqını tapdamamalıdır. Düzdür, boşanmalar zamanı qadınların hüququ daha çox hallarda pozulur, amma bu o demək deyil ki, kişilər bütün hallarda qazanır. Əksinə, elə boşanma halları olur ki, qadın ərindən istədiyini "qopara" bilir. Hələ ailənin körpə uşağı varsa, bu, lap asan olur. Bizim kişilər boşananda mal bölgüsü etməyi özlərinə sığışdırmırlar.

Boşananda evdən "pencəyini götürüb çıxan" kişilərimiz də az deyil.

Bəzən nikah müqaviləsi dedikdə, əksəriyyət nikahı - zaqsı nəzərdə tutur. Daha üzücüsü isə odur ki, bizim cəmiyyət heç dövlətin rəsmi nikahını da vacib hesab etmir. Gənclərin çoxu "iki könül bir olunca samanlıq seyranlıqdır" deyimini əsas tutaraq, sadəcə, toy edib evlənilir. Nikaha girmək isə

onun ayrı-ayrı növlərinə və ya ər-arvadın hər birinin əmlakına birgə, paylı və ya ayrıca mülkiyyət rejimi tətbiq edə bilərlər.

Nikah müqaviləsi ər-arvadın mövcud olan və gələcəkdə əldə edəcəkləri əmlakla dair bağlana bilər. ər-arvad nikah müqaviləsində bir-birinin qarşılıqlı saxlanması, bir-birinin gəlirlərində iştirak üsulları, hər birinin ailə xərclərində iştirakı qaydası ilə bağlı hüquq və vəzifələrini, nikah pozulduqda hər birinə düşəcək əmlakı və ər-arvadın əmlak münasibətlərinə dair hər hansı başqa müddəanı müəyyənləşdirmək hüququna malikdirlər.

sı bir insanımıza danışsan normal qarşılamayacaq, hətta "bu, normal deyil, ailədə belə şeylərin söhbətini aparmaq ayıbdır, mentalitete ziddir" deyəcək...

Boşanma ərafəsində məhkəmədə təminat və ya aliment davası etmək mentalitet məsələsi deyil? Maraqlıdır, məhkəmə salonlarında mal-mülk, miras üstündə saç yollar, bir-birinin üz-gözünü cırmaq, yumruq davasına çıxanlar, qərarı bəyənmediyi üçün, hətta hakimə belə hücum edənlər öz hərəkətlərinə normal baxırlar?

Lalə Mehralı

Boşanma zamanı uşağa alınanlar necə bölünür?

**Hüquqsünas
aydınlıq gətirdi**

“Ər-arvad arasında nikah məhkəmə

üsulu ilə pozulursa, ər-arvad uşağın kimdə qalması ilə bağlı razılığa gələrək məhkəməyə qərarlarını bildirə bilərlər. Əgər belə bir razılıq yoxdursa, o zaman məhkəmə uşaqların kimin yanında qalması ilə bağlı qərarı özünə verir. Bu zaman uşağın mənafeyi əsas götürülür. Uşaqların qardaş-bacısına, və yaxud valideynlərdən birinə olan bağlılığı, valideynlərin şəxsi keyfiyyətləri, əxlaqi davranışları, həyat tərzi, uşağın inkişafı üçün şəraitin yaradılması və ən əsas uşağın yaş əsas götürülür”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Hüquqi-Sosial Yardım və Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Fariz Əkbərov deyib.

Onun sözlərinə görə, uşaq hansı valideynin yanında qalırsa, həmin uşağın əmlakı və əşyaları həmin valideynə təhvil verilir: “Boşanmalar zamanı uşaqların hansı valideynin yanında qalması ilə bağlı mübahisələr məhkəmə təcrübəsində ən çox rast gəlinən məsələlərdəndir. Uşaq əksər hallarda

anasının yanında qalır.

BMT Baş Assambleyasının 1386 (XIV) nömrəli, 20 noyabr 1959-cu il tarixli qətnaməsi ilə qəbul olunmuş Uşaq Hüquqları Bəyannaməsinin 6-cı prinsipinə görə, azyaşlı uşaq müstəsna hallardan başqa, anasından alına bilməz.

Ailə Məcəlləsinin 34.2-ci maddəsində deyilir, ziynət əşyaları istisna olmaqla, fərdi istifadə şeyləri (geyim, ayaqqabı və s.) nikah zamanı ər-arvadın ümumi vəsaiti hesabına əldə edilsə də, ər-arvaddan kimin istifadəsində olubsa, ona məxsusdur. Buradan belə nəticə çıxarmaq mümkündür ki, ziynət əşyaları, şəxsə hədiyyə şəklində verilmişlər istisna olmaqla, kimin istifadəsində olmasından asılı olmayaraq ümumi birgə mülkiyyətdədir və boşanma zamanı bərabər hissədə bölünür”.

Ayşən Vəli

DİQQƏT: Siqaretin sağlamlığa daha bir zərəri açıqlandı

Ürək-damar, şəkərli diabet, nəfəs yolları xəstəlikləri və ağciyər xərçənginə səbəb olan siqaret çəkmənin sağlamlığa daha bir ciddi zərəri aşkar edilib.

Xarici KİV-lərin yazdığına görə, Danimarkanın Aarhus Universitetinin alimləri bu zərərli vərdişin psixi xəstəliklərə səbəb olduğunu, depressiya, biopolyar şəxsiyyət problemi və şizofreniya kimi ağır fəsadlar doğurduğunu bildiriblər.

Tədqiqat qrupunun rəhbəri Daq Spid qeyd edib ki, siqaret çəkənlərin psixi xəstəliklər diaqnozu ilə xəstəxanaya aparılması riski 250 dəfə çoxdur. Alim iki kanadalı tədqiqatçı ilə birlikdə İngiltərədəki biobankın məlumatlarını araşdırıb və məlum olub ki, siqaret çəkən gənclərin psixi xəstəliklərə tutulma riski daha artıqdır. Daq Spid qeyd edib: “İnsanlar, adətən, siqaret çəkməyə 17 yaşından başlayır və artıq 30 yaşında əqli sağlamlıqla bağlı problemlərlə qarşılaşırlar. Bu zərərli vərdişlə əlaqədar bəzi genlər mövcuddur. Belə ki, siqaret çəkməyən insanlarda həmin genlər psixi xəstəlikləri üzə çıxarmır”.

AFFA Ermənistan-Xorvatiya oyunundakı təxribatla bağlı UEFA-ya müraciət edəcək

AFFA “AVRO 2024”-ün seçmə mərhələsində Ermənistan və Xorvatiya yığmaları arasında keçirilmiş oyundakı təxribatla bağlı UEFA-ya müraciət edəcək. Bu barədə milli assosiasiyanın mətbuat xidmətinin rəhbəri Elnur Məmmədli məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, AFFA məsələ ilə bağlı bütün lazımi addımları atacaq: “Ermənilər ilk dəfə deyil ki, bu cür təxribatla əl atırlar. Bununla bağlı bütün mümkün tədbirlər görülməkdir”.

Qeyd edək ki, İrəvanda baş tutan Ermənistan-Xorvatiya matçında ermənilər meydanın üzərində dron vasitəsilə Qarabağdakı separatçı rejimin “bayrağı”nı nümayiş etdiriblər. Həmçinin erməni və xorvat azarkeşlər arasında kütləvi dava olub. Görüş qonaqların 1:0 hesabı qələbəsi ilə başa çatıb.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Priqojinin övladları arasında 1 milyard dollarlıq miras davası!

Bir müddət öncə öz şəxsi təyyarəsinin qəzaya uğraması nəticəsində həlak olan rusiyalı muzdlu “Vaqner” qrupunun lideri Yevgeni Priqojinin övladları arasında miras davası başlayıb. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, bir oğlu və iki qızı olan Priqojinin varisləri mirasın bölüşdürülməsi ilə bağlı razılığa gələ bilməyiblər. İddialara görə, Priqojin sərvətinin çox hissəsini oğluna qoyub, qızlarına isə daha az pay verib.

“Vaqner” və daha üç şirkətə yanaşı, iaşə biznesinin də qurucusu olan Priqojinin öldüyü zaman 1 milyard dollar sərvəti olub.

Səbinə Hüseynli

**Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev**

Ünvanımız:
**Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 4000